

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مسابقه بزرگ کتابخوانی

«خورشید غدیر»



واحد علمی فرهنگی مسجد جامع غدیر خم (ستاد غدیر)

مقدمه:

به حول و قوه الهی مسجد جامع غدیرخیم در راستای ترویج فرهنگ غدیر، تحکیم مبانی اعتقادی و آشنایی بیشتر با مسئله مهم ولایت و امامت برنامه کتابخوانی «یک سال با خورشید غدیر» را تدارک دیده که امید است علاقه مندان فرهنگ علوی و فاطمی ضمن مطالعه، با پاسخگویی به سؤالات «تستی و تشریحی» که در پایان کتاب آمده شرکت و از جوایز آن بهره مند گردند.

توضیحات:

۱- مسابقه کتابخوانی «خورشید غدیر» با فرصت زمانی یک سال جهت علاقه مندان، در دو بخش دارای ۶۱ سؤال «تستی» و ۱۴ سؤال «تشریحی» در نظر گرفته شده که شرکت کنندگان به اختیار خود می توانند در هر دو بخش «تستی و تشریحی» یا صرفاً در یک بخش فقط «تستی یا تشریحی» شرکت و حد اکثر تا پایان روز.... ۹۶/۰۵/۱۸ بصورت حضوری یا از طریق پست پاسخ های خود را به دفتر مسجد جامع غدیرخیم (ضرابخانه) ارسال نمایند. بدیهی است به پاسخنامه هایی که بعد از تاریخ مذکور پایان روز ۱۸ مرداد ۹۶ واصل شود ترتیب اثر داده نمی شود.

۲- شرکت کنندگانی که در یک بخش از مسابقه شرکت کرده اند باید پاسخ یک بخش و در صورت شرکت در هر دو بخش باید پاسخ به سؤالات هر دو «تستی و تشریحی» را تکمیل و حد اکثر همزمان با سالروز «عید سعید غدیرخیم» همراه با اقامه «نماز عید غدیر» طی مراسم جشنی از ساعت ۹:۳۰ صبح برندگان مسابقه معرفی و جوایز آنان اهدا می گردد.

۳- نظر به اینکه چند روز قبل از برگزاری مراسم جشن عید سعید غدیرخیم (سال ۱۳۹۶) با برندگان، که به قید قرعه انتخاب خواهند شد (اعم از تهران و شهرستانها) تماس گرفته می شود، لطفاً مشخصات فردی، نشانی و تلفن ثابت یا همراه خود را بصورت خوانا و همراه پاسخ سؤالات تشریحی که با دقت و خوش خط نوشته اید ارسال فرمایید.

۴- افرادی که بدون مطالعه متن کتاب و یا با کپی از دیگران پاسخنامه را تکمیل و یا به نام دیگران پر می کنند، بانیا و برگزار کنندگان مسابقه دریافت جایزه را برایشان جایز نمی دانند.

۵- متولدین ۸۲/۰۱/۰۱ به قبل می توانند در مسابقه شرکت نمایند ضمناً حضور برندگان در مراسم اهدا جوایز الزامی نیست.

در آخرین سال عمر پیامبر(ص)، مراسم حجۃ الوداع باشکوهی هر چه تمام تر و با حضور مسلمانان مدینه و سایر نقاط عربستان برگزار شد. در بازگشت از این سفر روحانی با وجود آفتاب داغ حجاز، به خاطر لذت این سفر الهی گرمای طاقت فرسا در وجود همراهان پیامبر اثری نداشت. پس از پیاده روی بسیار، کم کم سرزمین جحفه و بیابان های خشک و سوزان غدیر خم از دور نمایان می شد. اینجا در حقیقت چهارراهی است که مردم سرزمین حجاز را از هم جدا می کند: راهی به سوی مدینه در شمال، راهی به سوی عراق در شرق، راهی به سوی غرب و سرزمین مصر و راهی به سوی یمن در جنوب پیش می رود.

فصل اول:

روز پنجشنبه سال دهم هجرت بود و درست هشت روز از عید قربان می گذشت. ناگهان دستور توقف از طرف پیامبر به همراهان داده شد. مسلمانان با صدای بلند، آنها را که در پیشاپیش قافله در حرکت بودند، به بازگشت فراخواندند و صبر کردند تا عقب افتادگان هم برسند. مؤذن با صدای الله اکبر مردم را به نماز ظهر دعوت کرد. مردم به سرعت آماده نماز شدند، اما هوا به قدری داغ بود که بعضی مجبور بودند قسمتی از عباى خود را به زیر پا و طرف دیگر آن را به روی سر بپفکنند که در غیر این صورت، ریگ های بیابان و اشعه آفتاب پا و سر آنها را اذیت می کرد. نماز ظهر تمام شد. پیامبر(ص) به مردم اطلاع داد که همه باید برای شنیدن یک پیام تازه الهی خود را آماده کنند. به خاطر جمعیت زیاد مردم، منبری از جهاز شتران ترتیب داده شد و رسول خدا(ص) بر فراز آن قرار گرفت و نخست حمد و سپاس پروردگار به جای آورد و خود را به خدا سپرد، سپس مردم را مخاطب ساخته، فرمود:

متن خطبه

بخش اول: حمد و ثنای الهی

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَا فِي تَوْحُّدِهِ وَ دَنَا فِي تَفَرُّدِهِ وَ جَلَّ فِي سُلْطَانِهِ وَ عَظَمَ فِي أَرْكَانِهِ، وَ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَ هُوَ فِي مَكَانِهِ وَ فَهَرَ جَمِيعَ الْخَلْقِ بِقُدْرَتِهِ وَ بُرْهَانِهِ، حَمِيدًا لَمْ يَزَلْ، مَحْمُودًا لَا يَزَالُ (وَ مَجِيدًا لَا يَزُولُ، وَ مُبْدِنًا وَ مُعِيدًا وَ كُلُّ أَمْرٍ إِلَيْهِ يَعُودُ). بَارِئُ الْمَسْمُوكَاتِ وَ دَاحِي الْمَدْحُوحَاتِ وَ جِبَارُ الْأَرْضِينَ وَ السَّمَاوَاتِ، قُدُّوسٌ سُبُّوحٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ، مُتَّفَضِّلٌ عَلَى جَمِيعٍ مِّنْ بَرَأءِهِ، مُتَطَوِّلٌ عَلَى جَمِيعٍ مِّنْ أَنْشَأَةٍ. يَلْحَظُ كُلَّ عَيْنٍ وَ الْعُيُونُ لِأَتْرَاهُ.

ستایش خدای را سزاست که در یگانگی اش بلند مرتبه و در تنهایی اش به آفریدگان نزدیک است؛ سلطنتش پر جلال و در ارکان آفرینش اش بزرگ است. بی آنکه مکان گیرد و جابه جا شود، بر همه چیز احاطه دارد و بر تمامی آفریدگان به قدرت و برهان خود چیره است.

همواره ستوده بوده و خواهد بود و مجد و بزرگی او را پایانی نیست. آغاز و انجام از او و برگشت تمامی امور به سوی اوست.

اوست آفریننده آسمان ها و گستراننده زمین ها و حکمران آن ها. دور و منزه از خصایص آفریده هاست و در منزه بودن خود نیز از تقدیس همگان برتر است. هموست پروردگار فرشتگان و روح؛ افزونی بخش آفریده ها و نعمت

ده ایجاد شده هاست. به یک نیم نگاه دیده ها را ببیند و دیده ها هرگز او را نبینند.

كَرِيمٌ حَلِيمٌ ذُو أَنْاتٍ، قَدْ وَسِعَ كُلُّ شَيْءٍ رَحْمَتُهُ وَ مَنَّ عَلَيْهِمْ بِنِعْمَتِهِ. لَا يَعْجَلُ بِأَنْتِقَامِهِ، وَلَا يُبَادِرُ إِلَيْهِمْ بِمَا اسْتَحَقُّوا مِنْ عَذَابِهِ. قَدْ فَهِمَ السَّرَائِرَ وَ عِلْمَ الضَّمَائِرِ، وَ لَمْ تَخْفَ عَلَيْهِ الْمَكُونَاتُ وَلَا اسْتَبْهَتْ عَلَيْهِ الْخَفِيَّاتُ. لَهُ الْإِحْاطَةُ بِكُلِّ شَيْءٍ، وَ الْعَلْبَةُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَ الْقُوَّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ الْقُدْرَةُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَ لَيْسَ مِثْلَهُ شَيْءٌ. وَ هُوَ مُنْشِئُ الشَّيْءِ حِينَ لَا شَيْءَ دَائِمٌ حَى وَ قَائِمٌ بِالْقَسْطِ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.

جَلَّ عَنْ أَنْ تُدْرِكَهُ الْأَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ. لَا يَلْحَقُ أَحَدٌ وَ صَفَهُ مِنْ مُعَابَتِهِ، وَلَا يَجِدُ أَحَدٌ كَيْفَ هُوَ مِنْ سِرِّهِ وَ عِلَائِيَّتِهِ إِلَّا بِمَادَلٍّ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى نَفْسِهِ.

کریم و بردبار و شکیباست. رحمت اش جهان شمول و عطایش منت گذار. در انتقام بی شتاب و در کیفر سزاواران

عذاب، صبور و شکیباست. بر نهان‌ها آگاه و بر درون‌ها دانا. پوشیده‌ها بر او آشکار و پنهان‌ها بر او روشن است. او راست‌فراگیری و چیرگی بر هر هستی. نیروی آفریدگان از او و توانایی بر هر پدیده ویژه اوست. او را همانندی نیست و هموست ایجادگر هر موجود در تاریخستان لاهی. جاودانه و زنده و عدل‌گستر. جز او خداوندی نباشد و اوست ارجمند و حکیم.

دیده‌ها را بر او راهی نیست و اوست دریابنده دیده‌ها. بر پنهانی‌ها آگاه و بر کارها داناست. کسی از دیدن به وصف او نرسد و بر چگونگی او از نهان و آشکار دست نیابد مگر، او - عَزَّوَجَلَّ - خود، راه نماید و بشناساند. وَأَشْهَدُ أَنَّهُ اللَّهُ الَّذِي مَلَأَ الدَّهْرَ قُدْسَهُ، وَالَّذِي يَغْشَى الْأَبَدَ نُورَهُ، وَالَّذِي يُنْفِذُ أَمْرَهُ بِالْمُشَاوَرَةِ مُشِيرٌ وَلَا مَعَهُ شَرِيكٌ فِي تَقْدِيرِهِ وَلَا يُعَاوَنُ فِي تَدْبِيرِهِ. صَوْرًا مَا ابْتَدَعَ عَلَى غَيْرِ مِثَالٍ، وَخَلَقَ مَا خَلَقَ بِالْمَعُونَةِ مِنْ أَحَدٍ وَلَا تَكْلَفٍ وَلَا اِخْتِيَالٍ. أَنْشَأَهَا فَكَانَتْ وَبَرَّاهَا فَبَانَتْ.

فَهُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمُتَّقِنُ الصَّنْعَةَ، الْحَسَنُ الصَّنِيعَةَ، الْعَدْلُ الَّذِي لَا يُجُورُ، وَالْأَكْرَمُ الَّذِي تَرْجِعُ إِلَيْهِ الْأُمُورُ. وَأَشْهَدُ أَنَّهُ اللَّهُ الَّذِي تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ، وَذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لِعِزَّتِهِ، وَاسْتَسَلَّمَ كُلُّ شَيْءٍ لِقُدْرَتِهِ، وَخَضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِهَيْبَتِهِ. مَلِكُ الْأَمْلاَكِ وَ مَفْلُكُ الْأَفْلَاكِ وَ مَسْخَرُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ، كُلُّ يَجْرِي لِأَجْلِ مُسْمَى. يَكُوْرُ اللَّيْلِ عَلَى النَّهَارِ وَيَكُوْرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا. قَاصِمٌ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ وَ مَهْلِكٌ كُلِّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ.

و گواهی می‌دهم که او «الله» است. همو که تنزهش سراسر روزگاران را فراگیر و نورش ابدیت را شامل است. بی‌مشاور، فرمانش را اجرا، بی‌شریک تقدیرش را امضا و بی‌یاور سامان‌دهی فرماید. صورت آفرینش او را الگویی نبوده و آفریدگان را بدون یاور و رنج و چاره‌جویی، هستی بخشیده است. جهان با ایجاد او موجود و با آفرینش او پدیدار شده است.

پس اوست «الله» که معبودی به جز او نیست. همو که صنّعتش استوار است و ساختمان آفرینشش زیبا. دادگری است که ستم روا نمی‌دارد و کریمی که کارها به او بازمی‌گردد.

و گواهی می‌دهم که او «الله» است که آفریدگان در برابر بزرگی اش فروتن و در مقابل عزت‌ش رام و به توانایی اش تسلیم و به هیبت و بزرگی اش فروتن‌اند. پادشاه هستی‌ها و چرخاننده سپهرها و رام‌کننده آفتاب و ماه که هریک تا آجل معین جریان یابند. او پردی شب را به روز و پردی روز را

- که شتابان در پی شب است - به شب پیچد. اوست شکنندی هر ستمگر سرکش و نابودکنندی هر شیطان رانده شده.

لَمْ يَكُنْ لَهُ ضِدٌّ وَلَا مَعَهُ نِدٌّ أَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ. إِلَهًا وَاحِدًا وَرَبُّ مَاجِدٌ يَشَاءُ فَيَمْضِي، وَيُرِيدُ فَيَقْضِي، وَيَعْلَمُ فَيَحْصِي، وَيَمِيتُ وَيُحْيِي، وَيُفْقِرُ وَيُعْنِي، وَيُضْحِكُ وَيُبْكِي، (وَيُذْنِي وَيَقْضِي) وَيَمْنَعُ وَيُعْطِي، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ. مُسْتَجِيبُ الدُّعَاءِ وَمُجْزِلُ الْعَطَاءِ، مُحْصِي الْأَنْفَاسِ وَ رَبُّ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ، الَّذِي لَا يُشْكَلُ عَلَيْهِ شَيْءٌ، وَ لَا يُضْجِرُهُ صُرَاخُ الْمُسْتَضْرِحِينَ وَلَا يُبْرِمُهُ الْإِحَاخُ الْمُلْحِحِينَ. الْعَاصِمُ لِلصَّالِحِينَ، وَالْمَوْفِقُ لِلْمُفْلِحِينَ، وَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ رَبُّ الْعَالَمِينَ. الَّذِي اسْتَحَقَّ مِنْ كُلِّ مَنْ خَلَقَ أَنْ يُشْكِرَهُ وَيَحْمَدَهُ (عَلَى كُلِّ حَالٍ)

نه او را ناسازی باشد و نه برایش انباز و ماندی. یکتا و بی‌نیاز، نه زاده و نه زاییده شده، او را همتایی نبوده، خداوند

یگانه و پروردگار بزرگوار است. بخواهد و به انجام رساند. اراده کند و حکم نماید. بداند و بشمارد. بمیراند و زنده کند. نیازمند و بی نیاز گرداند. بخداند و بگریاند. نزدیک آورد و دور برد. بازدارد و عطا کند. او راست پادشاهی و ستایش. به دست توانی اوست تمام نیکی. و هموست بر هر چیز توانا.

شب را در روز و روز را در شب فرو برد. معبودی جز او نیست؛ گران مایه و آمرزنده؛ اجابت کننده دعا و افزایش عطا، بر شمارندی نفس ها؛ پروردگار پری و انسان. چیزی بر او مشکل ننماید، فریاد فریادکنندگان او را آزرده نکند و اصرار اصرارکنندگان او را به ستوه نیاورد.

نیکوکاران را نگاهدار، رستگاران را یار، مؤمنان را صاحب اختیار و جهانیان را پروردگار است؛ آن که در همه احوال سزاوار سپاس و ستایش آفریدگان است.

أَحْمَدُهُ كَثِيرًا وَأَشْكُرُهُ دَائِمًا عَلَى السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالشَّدَّةِ وَالرِّخَاءِ، وَأَوْمِنُ بِهِ وَبِمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ. أَسْمَعُ لِأَمْرِهِ وَأَطِيعُ وَأَبْأَدُ إِلَى كُلِّ مَا يَرْضَاهُ وَأَسْتَسْلِمُ لِمَاقِضَاهُ، رَغْبَةً فِي طَاعَتِهِ وَخَوْفًا مِنْ عَقُوبَتِهِ، لِأَنَّهُ اللَّهُ الَّذِي لَا يُؤْمِنُ مَكْرَهُ وَلَا يَخَافُ جَوْرَهُ.

او را ستایش فراوان و سپاس جاودانه می گویم بر شادی و رنج و بر آسایش و سختی و به او و فرشتگان و نبشته ها و فرستاده هایش ایمان داشته، فرمان او را گردن می گذارم و اطاعت می کنم؛ و به سوی خشنودی او می شتابم و به حکم او تسلیمم؛ چرا که به فرمانبری او شائق و از کیفر او ترسانم. زیرا او خدایی است که کسی از مکرش در امان نبوده و از بی عدالتیش ترسان نباشد (زیرا او را ستمی نیست).

بخش دوم: فرمان الهی برای مطلبی مهم

وَأُقِرُّهُ عَلَى نَفْسِي بِالْعُبُودِيَّةِ وَ أَشْهَدُ لَهُ بِالرُّبُوبِيَّةِ، وَأُودَى مَا أَوْحَى بِهِ إِلَيَّ حَذْرًا مِنْ أَنْ لَا أَفْعَلَ فَتَجَلَّ بِي مِنْهُ قَارِعَةٌ لَا يَدْفَعُهَا عَنِّي أَحَدٌ وَإِنْ عَظُمَتْ حِيلَتُهُ وَصَفَتْ خَلَّتُهُ
- لا إلهَ إلاَّ هو - لِأَنَّهُ قَدْ عَلِمَنِي أَنِّي إِنْ لَمْ أُبَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيَّ (فِي حَقِّ عَلَيٍّ) فَمَا بَلَّغْتُ رِسَالَتَهُ، وَقَدْ ضَمِنَ لِي تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْعِصْمَةَ (مِنَ النَّاسِ) وَ هُوَ اللَّهُ الْكَافِي الْكَرِيمُ.

و اکنون به عبودیت خویش و پروردگاری او گواهی می دهم. و وظیفه خود را در آن چه وحی شده انجام می دهم. مباد که از سوی او عذابی فرود آید که کسی یاری دورساختن آن از من نباشد. هر چند توانش بسیار و دوستی اش (با من) خالص باشد.

- معبودی جز او نیست - چرا که اعلام فرموده که اگر آن چه (درباره ی علی) نازل کرده به مردم نرسانم، وظیفه رسالتش را انجام نداده ام؛ و خداوند تبارک و تعالی امنیت از [آزار] مردم را برایم تضمین کرده و البته که او بسنده و بخشنده است.

فَأَوْحَى إِلَيَّ: (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ - فِي عَلِيٍّ يَعْني فِي الْخِلَافَةِ لِعَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ - وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ).

مَعَاشِرَ النَّاسِ، مَا قَصَّرْتُ فِي تَبْلِيغِ مَا أُنزِلَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ، وَ أَنَا أُبَيِّنُ لَكُمْ سَبَبَ هَذِهِ الْآيَةِ: إِنَّ جَبْرئِيلَ هَبَطَ إِلَيَّ مَرَارًا ثَلَاثًا يَأْمُرُنِي عَنِ السَّلَامِ رَبِّي - وَ هُوَ السَّلَامُ - أَنْ أَقُومَ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ فَأَعْلِمَ كُلَّ أَبْيَضٍ وَأَسْوَدٍ: أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَخِي وَ وَصِيَّي وَ خَلِيفَتِي (عَلَى أُمَّتِي) وَالْإِمَامُ مِنْ بَعْدِي، الَّذِي مَحَلُّهُ مِنِّي مَحَلُّ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لِأَنِّي بَعْدِي

وَهُوَ وَإِلَيْكُمْ بَعْدَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ.
 وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَىٰ بَدَايِكَ آيَةً مِنْ كِتَابِهِ (هِيَ): (إِنَّمَا وَرِثَتُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُتَّبِعُونَ
 الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ)، وَعَلَىٰ بَنِي أَبِي طَالِبٍ الَّذِي أَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَهُوَ رَاكِعٌ يُرِيدُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
 فِي كُلِّ حَالٍ.

پس آنگاه خداوند چنین وحی ام فرستاد: «به نام خداوند همه مهر مهرورز. ای فرستادی ما! آن چه از سوی
 پروردگارت درباری علی و خلافت او بر تو فرود آمده بر مردم ابلاغ کن، وگرنه رسالت خداوندی را به انجام
 نرسانده ای؛ و او تو را از آسیب مردمان نگاه می دارد.»

هان مردمان! آنچه بر من فرود آمده، در تبلیغ آن کوتاهی نکرده ام و حال برایتان سبب نزول آیه را بیان می کنم:
 همانا جبرئیل سه مرتبه بر من فرود آمد از سوی سلام، پروردگرم - که تنها او سلام است - فرمانی آورد که در
 این مکان به پا خیزم و به هر سفید و سیاهی اعلام کنم که علی بن

ابی طالب برادر، وصی و جانشین من در میان امت و امام پس از من بوده. جایگاه او نسبت به من به سان هارون
 نسبت به موسی است، لیکن پیامبری پس از من نخواهد بود او (علی)، صاحب اختیارات پس از خدا و رسول است؛
 و پروردگرم آیه ای بر من نازل فرموده که: «همانا ولی، صاحب اختیار و سرپرست شما، خدا و پیامبر او و ایمانیانی
 هستند که نماز به پا می دارند و در حال رکوع زکات می پردازند.» و هر آینه علی بن ابی طالب نماز به پا داشته و
 در رکوع زکات پرداخته و پیوسته خداخواه است.

وَسَأَلْتُ جِبْرِيْلَ أَنْ يَسْتَعْفِيَ لِي (السَّلَام) عَنْ تَبْلِيغِ ذَالِكَ إِلَيْكُمْ - أَيُّهَا النَّاسُ - لَعَلَّمِي بِقَلِّهِ الْمُتَّقِينَ وَكَثْرَةَ الْمُتَّقِينَ
 وَإِدْغَالَ اللَّائِمِينَ وَحِيلَ الْمُسْتَهْزِئِينَ بِالْإِسْلَامِ، الَّذِينَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ بِأَنَّهُمْ يَقُولُونَ بِالسَّتِّهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ،
 وَيَحْسَبُونَ هَيْبًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ.

وَكَثْرَةَ أَذَاهُمْ لِي غَيْرَ مَرَّةٍ حَتَّى سَمَوْنِي أَذْنَا وَزَعَمُوا أَنِّي كَذَالِكَ لِكثْرَةِ مُلَازِمَتِهِ إِيَّيَ وَإِقْبَالِي عَلَيْهِ (وَ هَوَاهُ وَ قَبُولِهِ
 مَنِّي) حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي ذَالِكَ (وَ مِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَ يَقُولُونَ هُوَ أَذْنٌ، قُلْ أَذْنٌ - عَلَى الَّذِينَ يَزْعَمُونَ
 أَنَّهُ أَذْنٌ) - خَيْرٌ لَكُمْ، يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ يُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ (الْآيَةُ).

و من از جبرئیل درخواستم که از خداوند سلام اجازه کند و مرا از این مأموریت معاف فرماید. زیرا کمی پرهیزگاران
 و فزونی منافقان و دسیسی ملامت گران و مکر مسخره کنندگان اسلام را می دانم؛ همانان که خداوند در کتاب خود
 در وصفشان فرموده: «به زبان آن را می گویند که در دل هایشان نیست و آن را اندک و آسان می شمارند حال آن
 که نزد خداوند بس بزرگ است.»

و نیز از آن روی که منافقان بارها مرا آزار رسانیده تا بدانجا که مرا اذن [سخن شنو و زودباور] نامیده اند، به خاطر
 همراهی افزون علی با من و رویکرد من به او و تمایل و پذیرش او از من، تا بدانجا که خداوند در این موضوع آیه
 ای فرو فرستاده: «و از آنانند کسانی که پیامبر خدا را می آزارند و

می گویند: او سخن شنو و زودباور است. بگو: آری سخن شنو است. - بر علیه آنان که گمان می کنند او تنها سخن
 می شنود - لیکن به خیر شماست، او (پیامبر صلی الله علیه و آله) به خدا ایمان دارد و مؤمنان را تصدیق می کند
 و راستگو می انگارد.»

وَلَوْ شِئْتَ أَنْ أَسْمَى الْقَائِلِينَ بِذَالِكَ بِأَسْمَائِهِمْ لَسَمَّيْتُ وَأَنْ أَوْمِيَ إِلَيْهِمْ بِأَعْيَانِهِمْ لَأَوْمَأْتُ وَأَنْ أَدُلَّ عَلَيْهِمْ لَدَلْتُ، وَلَكِنِّي

وَاللَّهُ فِي أُمُورِهِمْ قَدْ تَكْرَمَتْ. وَكُلُّ ذَلِكَ لَا يَرْضَى اللَّهُ مِنْي إِلَّا أَنْ أُبْلَغَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيَّ (فِي حَقِّ عَلِيٍّ)، ثُمَّ تَلَا: (يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ - فِي حَقِّ عَلِيٍّ - وَ أَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ). و اگر می خواستم نام گویندگان چنین سخنی را بر زبان آورم و یا به آنان اشارت کنم و یا مردمان را به سویشان هدایت کنم [که آنان را شناسایی کنند] می توانستم. لیکن سوگند به خدا در کارشان کرامت نموده لب فروبستم. با این حال خداوند از من خشنود نخواهد گشت مگر این که آن چه در حق علی عیه السلام فرو فرستاده به گوش شما برسانم. سپس پیامبر صلی الله علیه و آله چنین خواند: «ای پیامبر ما! آن چه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده - در حق علی - ابلاغ کن؛ وگرنه کار رسالتش را انجام نداده ای. و البته خداوند تو را از آسیب مردمان نگاه می دارد.»

بخش سوم: اعلان رسمی ولایت و امامت دوازده امام علیهم السلام

فَاعْلَمُوا مَعَاشِرَ النَّاسِ (ذَلِكَ فِيهِ وَأَفْهَمُوهُ وَأَعْلَمُوا) أَنَّ اللَّهَ قَدْ نَصَبَهُ لَكُمْ وَلِيًّا وَإِمَامًا فَرَضَ طَاعَتَهُ عَلَى الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَعَلَى التَّابِعِينَ لَهُمْ بِإِحْسَانٍ، وَعَلَى الْبَادِي وَالْحَاضِرِ، وَعَلَى الْعَجَمِيِّ وَالْعَرَبِيِّ، وَالْحُرِّ وَالْمَمْلُوكِ وَالصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ، وَعَلَى الْأَبْيَضِ وَالْأَسْوَدِ، وَعَلَى كُلِّ مُوَحَّدٍ. ماضِ حَكْمَتِهِ، جازِ قَوْلِهِ، نَافِذِ أَمْرِهِ، مَلْعُونٍ مَنْ خَالَفَهُ، مَرْحُومٍ مَنْ تَبِعَهُ وَ صَدَقَهُ، فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَلِمَنْ سَمِعَ مِنْهُ وَ أَطَاعَ لَهُ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّهُ آخِرُ مَقَامِ أَقْوَمُهُ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ، فَاسْمَعُوا وَ أَطِيعُوا وَانْقَادُوا لِأَمْرِ (اللَّهِ) رَبِّكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ هُوَ مَوْلَاكُمْ وَإِلَاهُكُمْ، ثُمَّ مِنْ دُونِهِ رَسُولُهُ وَنَبِيُّهُ الْمُخَاطَبُ لَكُمْ، ثُمَّ مِنْ بَعْدِي عَلِيٌّ وَلِيُّكُمْ وَ إِمَامُكُمْ بِأَمْرِ اللَّهِ رَبِّكُمْ، ثُمَّ الْإِمَامَةُ فِي ذُرِّيَّتِي مِنْ وَرَثَتِهِ إِلَى يَوْمِ تَلْقَوْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

هان مردمان! بدانید این آیه درباری اوست. ژرفی آن را فهم کنید و بدانید که خداوند او را برایتان صاحب اختیار و امام قرار داده، پیروی او را بر مهاجران و انصار و آنان که به نیکی از ایشان پیروی می کنند و بر صحرائشینان و شهروندان و بر عجم و عرب و آزاد و برده و بر کوچک و بزرگ و سفید و سیاه و بر هر یکتاپرست لازم شمرده است.

[هشدار که] اجرای فرمان و گفتار او لازم و امرش نافذ است. ناسازگارش رانده، پیرو و باورکننده اش در مهر و شفقت است. هر آینه خداوند، او و شنوایان سخن او و پیروان راهش را آمرزیده است.

هان مردمان! آخرین بار است که در این اجتماع به پا ایستاده ام. پس بشنوید و فرمان حق را گردن گذارید؛ چرا که خداوند عزوجل صاحب اختیار و ولی و معبود شماست؛ و پس از خداوند ولی شما، فرستاده و پیامبر اوست که اکنون در برابر شماست و با شما سخن می گوید. و پس از من به فرمان پروردگار، علی ولی و صاحب اختیار و امام شماست. آن گاه امامت در فرزندان من از نسل علی خواهد بود. این قانون تا برپایی رستاخیز که خدا و رسول او را دیدار کنید دوام دارد.

لَا حَلَالَ إِلَّا مَا أَحَلَّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَهُمْ، وَلَا حَرَامَ إِلَّا مَا حَرَّمَهُ اللَّهُ (عَلَيْكُمْ) وَرَسُولُهُ وَهُمْ، وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَرَفَنِي الْحَلَالَ وَالْحَرَامَ وَأَنَا أَفْضَيْتُ بِمَا عَلَّمَنِي رَبِّي مِنْ كِتَابِهِ وَحَلَالِهِ وَحَرَامِهِ إِلَيْهِ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، عَلِيٌّ (فَضْلُوهُ). مَا مِنْ عِلْمٍ إِلَّا وَقَدْ أَحْصَاهُ اللَّهُ فِي، وَ كُلُّ عِلْمٍ عَلَّمْتُ فَقَدْ أَحْصَيْتُهُ فِي إِمَامِ الْمُتَّقِينَ، وَمَا

مِنْ عِلْمٍ إِلَّا وَقَدْ عَلَّمْتُهُ عَلِيًّا، وَهُوَ الْإِمَامُ الْمُبِينُ (الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي سُورَةِ يَس: (وَ كُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ).
مَعَاشِرَ النَّاسِ، لَا تَصْلُوا عَنْهُ وَلَا تَتَفَرَّوْا مِنْهُ، وَلَا تَسْتَكْفُوا عَنْ وَلَايَتِهِ، فَهُوَ الَّذِي يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَيَعْمَلُ بِهِ، وَيُزْهِقُ الْبَاطِلَ
وَيُنْهِي عَنْهُ، وَلَا تَأْخُذْهُ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ. أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ (لَمْ يَسْبِقْهُ إِلَى الْإِيمَانِ بِي أَحَدٌ)، وَالَّذِي فَدَى
رَسُولَ اللَّهِ بِنَفْسِهِ، وَالَّذِي كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا أَحَدٌ يَعْبُدُ اللَّهَ مَعَ رَسُولِهِ مِنَ الرِّجَالِ غَيْرُهُ.
(أَوَّلُ النَّاسِ صَلَاةً وَأَوَّلُ مَنْ عَبَدَ اللَّهَ مَعِيَ. أَمَرْتُهُ عَنِ اللَّهِ أَنْ يَنَامَ فِي مَضْجَعِي، فَفَعَلَ فَادِيًا لِي بِنَفْسِهِ).

روا نیست، مگر آن چه خدا و رسول او و امامان روا دانند؛ و ناروا نیست مگر آن چه آنان ناروا دانند. خداوند عزوجل، هم روا و هم ناروا را برای من بیان فرموده و آن چه پروردگارم از کتاب خویش و حلال و حرامش به من آموخته در اختیار علی نهاده ام.

هان مردمان! او را برتر بدانید. چرا که هیچ دانشی نیست مگر اینکه خداوند آن را در جان من نبشته و من نیز آن را در جان پیشوای پرهیزکاران، علی، ضبط کرده ام. او (علی) پیشوای روشنگر است که خداوند او را در سوری یاسین یاد کرده که: «و دانش هر چیز را در امام روشنگر برشمرده ایم...»

هان مردمان! از علی رو برنمایید. و از امامتش نگریزید. و از سرپرستی اش رو برنگردانید. او [شما را] به درستی و راستی خوانده و [خود نیز] بدان عمل نماید. او نادرستی را نابود کند و از آن بازدارد. در راه خدا نکوهش نکوهش گران او را از کار باز ندارد. او نخستین مؤمن به خدا و رسول اوست و کسی در ایمان، به او سبقت نجسته. و همو جان خود را فدای رسول الله نموده و با او همراه بوده است تنها اوست که همراه رسول خدا عبادت خداوند می کرد و جز او کسی چنین نبود.

اولین نمازگزار و پرستشگر خدا به همراه من است. از سوی خداوند به او فرمان دادم تا [در شب هجرت] در بستر من بیارامد و او نیز فرمان برده، پذیرفت که جان خود را فدای من کند.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، فَضَلُّوهُ فَقَدْ فَضَّلَهُ اللَّهُ، وَأَقْبَلُوهُ فَقَدْ نَصَبَهُ اللَّهُ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّهُ إِمَامٌ مِنَ اللَّهِ، وَلَنْ يُتُوبَ إِلَى اللَّهِ عَلَى أَحَدٍ أَنْكَرَ وَلَايَتَهُ وَلَنْ يَغْفِرَ لَهُ، حَتَّمَا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَفْعَلَ ذَلِكَ بِمَنْ خَالَفَ أَمْرَهُ وَأَنْ يُعَذِّبَهُ عَذَابًا نَكْرًا أَبَدًا أَبَدٍ وَ ذَهَرَ الدُّهُورِ. فَاحْذَرُوا أَنْ تُحَالِفُوهُ. فَتَصَلُّوا نَارًا وَقُودَهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ.

هان مردمان! او را برتر دانید، که خداوند او را برگزیده؛ و پیشوایی او را بپذیرید، که خداوند او را برپا کرده است. هان مردمان! او از سوی خدا امام است و هرگز خداوند توبه منکر او را نپذیرد و او را نیامرزد. این است روش قطعی خداوند درباره ناسازگار علی و هرآینه او را به عذاب دردناک پایدار کیفر کند. از مخالفت او بهراسید و گرنه در آتشی درخواهید شد که آتش گیری آن مردمانند؛ و سنگ، که برای حق ستیزان آماده شده است.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، بِي - وَاللَّهِ - بَشَرًا أَوْلُونَ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، وَأَنَا - (وَاللَّهِ) - خَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْحُجَّةُ عَلَى جَمِيعِ الْمَخْلُوقِينَ مِنَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ. فَمَنْ شَكَّ فِي ذَلِكَ فَقَدْ كَفَرَ كَفْرَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَ مَنْ شَكَّ فِي شَيْءٍ مِنْ قَوْلِي هَذَا فَقَدْ شَكَّ فِي كُلِّ مَا أَنْزَلَ إِلَيَّ، وَمَنْ شَكَّ فِي وَاحِدٍ مِنَ الْأَثْمَةِ فَقَدْ شَكَّ فِي الْكُلِّ مِنْهُمْ، وَالشَّاكُّ فِينَا فِي النَّارِ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، حَبَانِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهَذِهِ الْفَضِيلَةِ مَنَّا مِنْهُ عَلَى وَ إِحْسَانًا مِنْهُ إِلَى وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، أَلَا لَهُ الْحَمْدُ مِنِّي أَبَدَ الْأَبَدِينَ وَ ذَهَرَ الدَّاهِرِينَ وَ عَلَى كُلِّ حَالٍ.

هان مردمان! به خدا سوگند که پیامبران پیشین به ظهورم مژده داده اند و اکنون من فرجام پیامبران و برهان بر آفریدگان آسمانیان و زمینیانم. آن کس که راستی و درستی مرا باور نکند به کفر جاهلی درآمده و تردید در سخنان امروزم همسنگ تردید در تمامی محتوای رسالت من است، و شک و ناباوری در امامت یکی از امامان، به سان شک و ناباوری در تمامی آنان است. و هرآینه جایگاه ناباوران ما آتش دوزخ خواهد بود.

هان مردمان! خداوند عزوجل از روی منت و احسان خویش این برتری را به من پیشکش کرد و البته که خدایی جز او نیست. آگاه باشید: تمامی ستایش ها در همه روزگاران و در هر حال و مقام ویزی اوست.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، فَضَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ النَّاسِ بَعْدِي مِنْ ذَكَرٍ وَأَنْتَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ الرَّزْقَ وَبَقِيَ الْخَلْقُ.

مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ، مَغْضُوبٌ مَغْضُوبٌ مَنْ رَدَّ عَلَيَّ قَوْلِي هَذَا وَلَمْ يُؤَافِقْهُ.

أَلَا إِنَّ جَبْرِئِيلَ خَبَّرَنِي عَنِ اللَّهِ تَعَالَى بِذَلِكَ وَيَقُولُ: «مَنْ عَادَى عَلِيًّا وَلَمْ يَتَوَلَّهُ فَعَلَيْهِ لَعْنَتِي وَغَضَبِي»، (وَ لَتَنْظُرَنَّ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِعَدِيٍّ وَاتَّقُوا اللَّهَ - أَنْ تُخَالَفُوهُ فَتَنَزَلَ قَدَمُ بَعْدُ ثُبُوتِهَا - إِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ بِمَا تَعْمَلُونَ).

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّهُ جَنَّبَ اللَّهُ الَّذِي ذَكَرَ فِي كِتَابِهِ الْعَزِيزِ، فَقَالَ تَعَالَى (مُخْبِرًا عَمَّنْ يُخَالِفُهُ): (أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتَا عَلَيَّ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ).

هان مردمان! علی را برتر دانید؛ که او برترین مردمان از مرد و زن پس از من است؛ تا آن هنگام که آفریدگان پایدارند و روزی شان فرود آید.

دور دور باد از درگاه مهر خداوند و خشم خشم باد بر آن که این گفته را نپذیرد و با من سازگار نباشد!

هان! بدانید جبرئیل از سوی خداوند خبرم داد: «هر آن که با علی بستیزد و بر ولایت او گردن نگذارد، نفرین و خشم من بر او باد!» البته بایست که هر کس بنگرد که برای فردای رستاخیز خود چه پیش فرستاده. [هان!] تقوا پیشه کنید

و از ناسازگاری با علی پرهیزید. مباد که گام هایتان پس از استواری در لغزد. که خداوند بر کردارتان آگاه است.

هان مردمان! همانا او هم جوار و همسایه خداوند است که در نبشته ی عزیز خود او را یاد کرده و درباری ستیزندگان با او فرموده: «تا آنکه مبادا کسی در روز رستاخیز بگوید: افسوس که درباری همجوار و همسایه ی خدا

کوتاهی کردم...»

مَعَاشِرَ النَّاسِ، تَدَبَّرُوا الْقُرْآنَ وَافْهَمُوا آيَاتِهِ وَأَنْظُرُوا إِلَى مُحْكَمَاتِهِ وَلَا تَتَّبِعُوا مُتَشَابِهَهُ، فَوَاللَّهِ لَنْ يُبَيِّنَ لَكُمْ زَوَاجِرَهُ وَلَنْ يُوَضِّحَ لَكُمْ تَفْسِيرَهُ إِلَّا الَّذِي أَنَا آخِذٌ بِيَدِهِ وَمُضَعِّدُهُ إِلَى وَشَائِلٌ بَعْضِدِهِ (وَ رَافِعُهُ بِيَدِي) وَ مَعْلَمِكُمْ: أَنْ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَيَّ مَوْلَاهُ، وَ هُوَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ أَخِي وَ وَصِيِّي، وَ مَوَالِيَّتُهُ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنْزَلَهَا عَلَيَّ.

هان مردمان! در قرآن اندیشه کنید و ژرفی آیات آن را دریابید و بر محکماتش نظر کنید و از متشابهاتش پیروی ننمایید. پس به خدا سوگند که باطن ها و تفسیر آن را آشکار نمی کند مگر همین که دست و بازوی او را گرفته

و بالا آورده ام و اعلام می دارم که: هر آن که من سرپرست اویم، این علی سرپرست اوست. و او علی بن ابی طالب است؛ برادر و وصی من که سرپرستی و ولایت او حکمی است از سوی خدا که بر من فرستاده شده است.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّ عَلِيًّا وَطَائِبِينَ مِنْ وُلْدِي (مِنْ صُلْبِهِ) هُمُ الثَّقَلِ الْأَصْغَرُ، وَالْقُرْآنُ الثَّقَلِ الْأَكْبَرُ، فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مُنِيٌّ عَنِ صَاحِبِهِ وَ مُوَافِقٌ لَهُ، لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضِ.

أَلَا إِنَّهُمْ أَمَنَاءُ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ وَ حُكْمُهُ فِي أَرْضِهِ. الْأَوْقَدُ أَدَيْتُ.

أَلَا وَقَدْ بَلَّغْتُ، الْأَوْقَدُ أَسْمَعْتُ، الْأَوْقَدُ أَوْضَحْتُ، أَلَا وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَالَ وَ أَنَا قُلْتُ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، أَلَا إِنَّهُ لَا

«أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ» غَيْرِ أَخِي هَذَا، أَلَا لَاتِحِلُّ لِمِرَّةِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْدِي لِأَخَدٍ غَيْرِهِ.

هان مردمان! همانا علی و پاکان از فرزندانم از نسل او، یادگار گران سنگ کوچک ترند و قرآن یادگار گران سنگ بزرگ تر. هر یک از این دو از دیگر همراه خود خبر می دهد و با آن سازگار است. آن دو هرگز از هم جدا نخواهند شد تا در حوض کوثر بر من وارد شوند.

هان! بدانید که آنان امانتداران خداوند در میان آفریدگان و حاکمان او در زمین اویند.

هشدار که من وظیفه ی خود را ادا کردم. هشدار که من آن چه بر عهده ام بود ابلاغ کردم و به گوشتان رساندم و روشن نمودم. بدانید که این سخن خدا بود و من از سوی او سخن گفتم. هشدار که هرگز به جز این برادر کسی نباید امیرالمؤمنین خوانده شود. هشدار که پس از من امارت مؤمنان بری کسی جز او روا نباشد.

ثم قال: «إيها الناس، مَنْ أَوْلَى بِكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ؟ قالوا: اللهُ وَرَسُولُهُ. فَقَالَ: أَلَا مِنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ، اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ وَأَنْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ.»

سپس فرمود: مردمان! کیست سزاوارتر از شما به شما؟ گفتند خداوند و پیامبر او! سپس فرمود آگاه باشید! آن که من سرپرست اویم، پس این علی سرپرست اوست! خداوندا دوست بدار آن را که سرپرستی او را بپذیرد و دشمن بدار هر آن که او را دشمن دارد و یاری کن یار او را؛ و تنها گذار آن را که او را تنها بگذارد.

بخش چهارم: بلند کردن امیرالمؤمنین علیه السلام بدست رسول خدا صلی الله علیه و آله

مَعَاشِرَ النَّاسِ، هَذَا عَلِيٌّ أَخِي وَوَصِيِّ وَوَعَايِ عِلْمِي، وَخَلِيفَتِي فِي أُمَّتِي عَلِيٌّ مَنْ آمَنَ بِي وَعَلَى تَفْسِيرِ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَالِدَاعِي إِلَيْهِ وَالْعَامِلُ بِمَا رِضَاهُ وَالْمُحَارِبُ لِأَعْدَائِهِ وَالْمُوَالِي عَلِيٍّ طَاعَتِهِ وَالنَّاهِي عَنِ مَعْصِيَتِهِ. إِنَّهُ خَلِيفَةُ رَسُولِ اللَّهِ وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْإِمَامُ الْهَادِي مِنَ اللَّهِ، وَقَاتِلِ النَّكَائِثِ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ بِأَمْرِ اللَّهِ. يَقُولُ اللَّهُ: (مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَى).

بِأَمْرِكَ يَا رَبِّ أَقُولُ: اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ (وَأَنْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ) وَالْعَنْ مَنْ أَنْكَرَهُ وَأَغْضِبْ عَلَيَّ مَنْ جَحَدَ حَقَّهُ.

هان مردمان! این علی است برادر و وصی و نگاهبان دانش من. و هموست جانشین من در میان امت و بر گروندگان به من و بر تفسیر کتاب خدا که مردمان را به سوی او بخواند و به آن چه موجب خشنودی اوست عمل کند و با دشمنانش ستیز نماید. او پشتیبان فرمانبرداری خداوند و بازدارنده از نافرمانی او باشد. همانا اوست جانشین رسول الله و فرمانروای ایمانیان و پیشوای هدایتگر از سوی خدا و کسی که به فرمان خدا با پیمان شکنان، رویگردانان از راستی و درستی و به دررفتگان از دین پیکار کند. خداوند فرماید: «فرمان من دگرگون نخواهد شد.»

پروردگارا! اکنون به فرمان تو چنین می گویم: خداوندا! دوستداران او را دوست دار. و دشمنان او را دشمن دار. پشتیبانان او را پشتیبانی کن. یارانش را یاری نما. خودداری کنندگان از یاری اش را به خود رها کن. ناباورانش را از مهت بران و بر آنان خشم خود را فرود آور.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْزَلْتَ الْآيَةَ فِي عَلِيٍّ وَعَلَيْكَ عِنْدَ تَبْيِينِ ذَلِكَ وَنَضْبِكَ إِيَّاهُ لِهَذَا الْيَوْمِ: (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا)، (وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ). اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنِّي قَدْ بَلَّغْتُ.

معبود! تو خود در هنگام برپاداشتن او و بیان ولایتش نازل فرمودی که: «امروز آیین شما را به کمال، و نعمت خود را بر شما به اتمام رساندم، و اسلام را به عنوان دین شما پسندیدم.» و آن که به جز اسلام دینی را بجوید، از او پذیرفته نبوده، در جهان دیگر در شمار زیانکاران خواهد بود.» خداوند، تو را گواه می گیرم که پیام تو را به مردمان رساندم.

بخش پنجم: تأکید بر توجه امت به مسئله امامت

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّمَا أَكْمَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ دِينَكُمْ بِإِمَامَتِهِ، فَمَنْ لَمْ يَأْتَمْ بِهِ وَبِمَنْ يَقُومُ مَقَامَهُ مِنْ وُلْدِي مِنْ صُلْبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَالْعَرَضِ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ (فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) وَ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ، (لَا يَخْفَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ).

هان مردمان! خداوند عزوجل دین را با امامت علی تکمیل فرمود. اینک آنان که از او و جانشینانش از فرزندان من و از نسل او - تا برپایی رستاخیز و عرضه ی بر خدا - پیروی نکنند، در دو جهان کرده هایشان بیهوده بوده در آتش دوزخ ابدی خواهند بود، به گونه ی که نه از عذابشان کاسته و نه برایشان فرصتی خواهد بود.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، هَذَا عَلِيٌّ، أَنْصَرَكُمْ لِي وَأَحَقُّكُمْ بِي وَأَقْرَبُكُمْ إِلَيَّ وَأَعَزُّكُمْ عَلَيَّ، وَاللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَأَنَا عَنْهُ رَاضِيَانِ. وَ مَا نَزَلَتْ آيَةٌ رِضًا (فِي الْقُرْآنِ) إِلَّا فِيهِ، وَلَا خَاطَبَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَّا بَدَأَ بِهِ، وَلَا نَزَلَتْ آيَةٌ مَدْحٍ فِي الْقُرْآنِ إِلَّا فِيهِ، وَلَا شَهِدَ اللَّهُ بِالْحَبَّةِ فِي (هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا أَنْزَلَهَا فِي سِوَاهُ وَلَا مَدَحَ بِهَا غَيْرُهُ).

هان مردمان! این علی یاورترین، سزاوارترین و نزدیک ترین و عزیزترین شما نسبت به من است. خداوند عزوجل و من از او خوشنودیم. آیه رضایتی در قرآن نیست مگر این که درباره ی او است. و خدا هرگاه ایمان آوردگان را خطاب می نموده به او آغاز کرده [و او اولین شخص مورد نظر خدی متعال بوده است]. و آیه ی ستایشی نازل نگشته مگر درباره ی او. و خداوند در سوره ی «هل أتى على الإنسان» گواهی بر بهشت [رفتن] نداده مگر بری او، و آن را در حق غیر او نازل نکرده و به آن جز او را نستوده است.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، هُوَ نَاصِرٌ دِينَ اللَّهِ وَالْمُجَادِلُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ، وَ هُوَ التَّقِيُّ النَّقِيُّ الْهَادِي الْمَهْدِي. نَبِيُّكُمْ خَيْرُ نَبِيٍّ وَ وَصِيُّكُمْ خَيْرُ وَصِيٍّ (وَبَنُوهُ خَيْرُ الْأَوْصِيَاءِ).

مَعَاشِرَ النَّاسِ، ذُرِّيَّةُ كُلِّ نَبِيٍّ مِنْ صُلْبِهِ، وَ ذُرِّيَّتِي مِنْ صُلْبِ (أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ) عَلِيٍّ. مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّ إِبْلِيسَ أَخْرَجَ آدَمَ مِنَ الْجَنَّةِ بِالْحَسَدِ، فَلَاتَحْسُدُوهُ فَتَحْطُ أَعْمَالُكُمْ وَ تَرَلَّ أَقْدَامُكُمْ، فَإِنَّ آدَمَ أَهْبَطَ إِلَى الْأَرْضِ بِخَطِيئَتِهِ وَاحِدَةً، وَ هُوَ صَفْوَةُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَ كَيْفَ بِكُمْ وَأَنْتُمْ أَنْتُمْ وَ مِنْكُمْ أَعْدَاءُ اللَّهِ، أَلَا وَ إِنَّهُ لَا يُبْغِضُ عَلِيًّا إِلَّا شَقِيٌّ، وَ لَا يُؤَالِي عَلِيًّا إِلَّا تَقِيٌّ، وَ لَا يُؤْمِنُ بِهِ إِلَّا مُؤْمِنٌ مُخْلِصٌ.

هان مردمان! او یاور دین خدا و دفاع کننده ی از رسول اوست. او پرهیزکار پاکیزه و رهنمی ارشاد شده [به دست خود خدا] است. پیامبرتان برترین پیامبر، وصی او برترین وصی و فرزندان او برترین اوصیایند.

هان مردمان! فرزندان هر پیامبر از نسل اویند و فرزندان من از صلب و نسل امیرالمؤمنین علی است. هان مردمان! به راستی که شیطان اغواگر، آدم را با رشک از بهشت رانده مبدا شما به علی رشک ورزید که کرده هایتان نابود و گام هایتان لغزان خواهد شد. آدم به خاطر یک اشتباه به زمین هیوط کرد و حال آن که برگزیده ی

خدای عزوجل بود. پس چگونه خواهید بود شما و حال آن که شما شما باید و دشمنان خدا نیز از میان شما نماند. آگاه باشید! که با علی نمی ستیزد مگر بی سعادت. و سرپرستی او را نمی پذیرد مگر رستگار پرهیزگار. و به او نمی گروید مگر ایمان دار بی آیش.

وَ فِي عَلِيٍّ - وَاللَّهِ - نَزَلَتْ سُورَةُ الْعَصْرِ: (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ) (إِلَّا عَلِيًّا الَّذِي آمَنَ وَ رَضِيَ بِالْحَقِّ وَالصَّبْرِ).

مَعَاشِرَ النَّاسِ، قَدْ اسْتَشْهَدْتُ اللَّهَ وَبَلَّغْتُكُمْ رَسُولِي وَ مَا عَلَيَّ الرَّسُولُ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ. مَعَاشِرَ النَّاسِ، (إِتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ).

و سوگند به خدا که سوره ی والعصر درباره ی اوست: «به نام خداوند همه مهر مهر ورز. قسم به زمان که انسان در زیان است.» مگر علی که ایمان آورده و به درستی و شکیبایی آراسته است.

هان مردمان! خدا را گواه گرفتیم و پیام او را به شما رسانیدم. و بر فرستاده وظیفه ی جز بیان و ابلاغ روشن نباشد! هان مردمان! تقوا پیشه کنید همان گونه که بایسته است. و نمیرید جز با شرف اسلام.

بخش ششم: اشاره به کارشکنی های منافقین

مَعَاشِرَ النَّاسِ، (آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ النَّورِ الَّذِي أَنْزَلَ مَعَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرَدَّهَا عَلَيَّ أَدْبَارَهَا أَوْ نُلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ). (بِاللَّهِ مَا عَنِي بِهَذِهِ الْآيَةِ إِلَّا قَوْمًا مِنْ أَصْحَابِي أَعْرَفَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَنْسَابِهِمْ، وَقَدْ أَمَرْتُ بِالصَّفْحِ عَنْهُمْ فَلْيَعْمَلْ كُلُّ امْرِئٍ عَلَى مَا يَجِدُ لِعَلِيٍّ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْحُبِّ وَ الْبُغْضِ).

مَعَاشِرَ النَّاسِ، النُّورُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَسْلُوكٌ فِيَّ ثُمَّ فِي عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، ثُمَّ فِي النَّسْلِ مِنْهُ إِلَى الْقَائِمِ الْمَهْدِيِّ الَّذِي يَأْخُذُ بِحَقِّ اللَّهِ وَ بِكُلِّ حَقٍّ هُوَ لَنَا، لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ جَعَلَنَا حُجَّةً عَلَى الْمُقْصِرِينَ وَ الْمُعَانِدِينَ وَ الْمُخَالِفِينَ وَ الْخَائِنِينَ وَ الْأَثِمِينَ وَ الظَّالِمِينَ وَ الْغَاصِبِينَ مِنْ جَمِيعِ الْعَالَمِينَ.

هان مردمان! «به خدا و رسول و نور همراهش ایمان آورید پیش از آن که چهره ها را تبا و باژگونه کنیم یا چونان اصحاب روز شنبه [یهودیانی که بر خدا نیرنگ آوردند] رانده شوید.» به خدا سوگند که مقصود خداوند از این آیه گروهی از صحابه اند که آنان را با نام و نسب می شناسم لیکن به پرده پوشی کارشان مأمورم. آنک هر کس پایه کار خویش را مهر و یا خشم علی در دل قرار دهد [و بداند که ارزش عمل او وابسته به آن است].

مردمان! نور از سوی خداوند عزوجل در جان من، سپس در جان علی بن ابی طالب، آن گاه در نسل او تا قائم مهدی - که حق خدا و ما را می ستاند

- جای گرفته. چرا که خداوند عزوجل ما را بر کوتاهی کنندگان، ستیزه گران، ناسازگاران، خائنان و گنهکاران و ستمکاران و غاصبان از تمامی جهانیان دلیل و راهنما و حجت آورده است.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، أَنْذَرْتُكُمْ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَدَخَلْتُ مِنْ قَبْلِي الرَّسُلُ، أَفَأَنْ مِتُّ أَوْ قُتِلْتُ انْفَلَيْتُمْ عَلَيَّ أَعْقَابِكُمْ؟ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَيَّ عَقْبِيهِ فَلَنَهَانَ بَصْرًا اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ (الصَّابِرِينَ). أَلَا وَإِنَّ عَلِيًّا هُوَ الْمَوْصُوفُ بِالصَّبْرِ وَ الشُّكْرِ، ثُمَّ مِنْ بَعْدِهِ وَوَلَدِي مِنْ صُلْبِهِ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، لَا تَمُوتُوا عَلَيَّ بِإِسْلَامِكُمْ، بَلْ لَا تَمُوتُوا عَلَيَّ اللَّهُ فَيَحْبِطَ عَمَلُكُمْ وَيَسْخَطَ عَلَيَّكُمْ وَ يَبْتَلِيَكُمْ بِشَوَاطِئِ مَنْ نَارٍ وَ نَحَاسٍ، إِنَّ رَبَّكُمْ لَبِ الْمِرْصَادِ.

هان مردمان! هشدارتان می دهم: همانا من رسول خدایم. پیش از من نیز رسولانی آمده و سپری گشته اند. آیا اگر من بمیرم یا کشته شوم، به جاهلیت عقب گرد می کنید؟ آن که به فقهرا برگردد، هرگز خدا را زبانی نخواهد رسانید و خداوند سپاسگزاران شکیبیاگر را پاداش خواهد داد. بدانید که علی و پس از او فرزندان من از نسل او، داری کمال شکیبایی و سپاسگزاری اند.

هان مردمان! اسلامتان را بر من منت نگذارید؛ که اعمال شما را بیهوده و تباه خواهد کرد و خداوند بر شما خشم خواهد گرفت و سپس شما را به شعله ی از آتش و مس گذاخته گرفتار خواهد نمود. همانا پروردگار شما در کمین گاه است.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّهُ سَيَكُونُ مِنْ بَعْدِي أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ. مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّ اللَّهَ وَأَنَا بَرِيئَانِ مِنْهُمْ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّهُمْ وَأَنْصَارَهُمْ وَأَتْبَاعَهُمْ وَأَشْيَاعَهُمْ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَيْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ. أَلَا إِنَّهُمْ أَصْحَابُ الصَّحِيفَةِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ فِي صَحِيفَتِهِ!!

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنِّي أَدْعُهُمْ إِمَامَةً وَوَرَاثَةً (فِي عَقْبِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ)، وَقَدْ بَلَغْتُ مَا أَمَرْتُ بِتَبْلِيغِهِمْ حُجَّةً عَلَى كُلِّ حَاضِرٍ وَغَائِبٍ وَعَلَى كُلِّ أَحَدٍ مِمَّنْ شَهِدَ أَوْلَمَ يَشْهَدُ، وَوَلِدَ أَوْلَمَ يُوَلِّدُ، فَلْيَبْلُغِ الْحَاضِرُ الْغَائِبَ وَالْوَالِدُ الْوَلَدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَسَيَجْعَلُونَ الْإِمَامَةَ بَعْدِي مُلْكًا وَاغْتِصَابًا، (أَلَا لَعَنَ اللَّهُ الْغَاصِبِينَ الْمُغْتَصِبِينَ)، وَعِنْدَهَا سَيَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَا الثَّقَلَانِ (مَنْ يَفْرُغُ) وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ شَوْاطِئَ مِنْ نَارٍ وَنَحَاسٍ فَلَا تَنْتَصِرَانِ.

مردمان! به زودی پس از من پیشوایانی خواهند بود که شما را به سوی آتش می خوانند و در روز رستاخیز تنها وبدون یاور خواهند ماند.

هان مردمان! خداوند و من از آنان بیزاریم.

هان مردمان! آنان و یاران و پیروانشان در بدترین جای جهنم، جایگاه متکبران خواهند بود. بدانید آنان اصحاب صحیفه اند. اکنون هر کس در صحیفه ی خود نظر کند.

هان مردمان! اینک جانشینی خود را به عنوان امامت و وراثت به امانت به جی می گذارم در نسل خود تا برپایی روز رستاخیز. و حال، مأموریت تبلیغی خود را انجام می دهم تا برهان بر هر شاهد و غایب و بر آنان که زاده شده یا نشده اند و بر تمامی مردمان باشد. پس بایسته است این سخن را حاضران به غایبان و پدران به فرزندان تا برپایی رستاخیز برسانند.

آگاه باشید! به زودی پس از من امامت را با پادشاهی جابه جا نموده. آن را غصب کرده و به تصرف خویش درآورند.

هان! نفرین و خشم خدا بر غاصبان و چپاول گران! و البته در آن هنگام خداوند آتش عذاب - شعله هی آتش و مس گذاخته - بر سر شما جن و انس خواهد ریخت. آن جاست که دیگر یاری نخواهید شد.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يَكُنْ لِيَدْرِكُمْ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ، وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّهُ مَا مِنْ قَرِيْبَةٍ إِلَّا وَاللَّهُ مُهْلِكُهَا بِتَكْذِيبِهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ مَمْلُكُهَا الْإِمَامَ الْمَهْدِيَّ وَاللَّهُ مُصَدِّقٌ وَعَدُهُ. مَعَاشِرَ النَّاسِ، قَدْ ضَلَّ قَبْلَكُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ، وَاللَّهُ لَقَدْ أَهْلَكَ الْأَوَّلِينَ، وَهُوَ مُهْلِكُ الْأَخِيرِينَ.

هان مردمان! هر آینه خداوند عزوجل شما را به حالتان رها نخواهد کرد تا ناپاک را از پاک جدا کند. و خداوند نمی خواهد شما را بر غیب آگاه گرداند. (اشاره به آیه ی ۱۷۹ / آل عمران است).

هان مردمان! هیچ سرزمینی نیست مگر این که خداوند به خاطر تکذیب اهل آن [حق را]، آنان را پیش از روز رستاخیز نابود خواهد فرمود و به امام مهدی خواهد سپرد. و هر آینه خداوند وعده ی خود را انجام خواهد داد. هان مردمان! پیش از شما، شمار فزونی از گذشتگان گمراه شدند و خداوند آنان را نابود کرد. و همو نابودکننده ی آیندگان است.

قالَ اللهُ تَعَالَى: (أَلَمْ نُهْلِكِ الْأُولِينَ، ثُمَّ نُبْعَثُهُمُ الْآخِرِينَ، كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ).
مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَمَرَنِي وَنَهَانِي، وَقَدْ أَمَرْتُ عَلِيًّا وَنَهَيْتُهُ (بِأَمْرِهِ). فَعَلِمْتُ الْأَمْرَ وَالنَّهْيَ لَدَيْهِ، فَاسْمَعُوا لِأَمْرِهِ تَسَلَّمُوا وَأَطِيعُوا تَهْتَدُوا وَأَنْتَهُوا لِنَهْيِهِ تَرْضَدُوا، (وَصَيِّرُوا إِلَى مُرَادِهِ) وَلَا تَتَفَرَّقُوا بِكُمْ السُّبُلُ عَنْ سَبِيلِهِ.
او خود در کتابش آورده: «آیا پیشینیان را تباه نکردیم و به دنبال آنان آیندگان را گرفتار نساختم؟ با مجرمان این چنین کنیم. وی بر ناباوران!»

هان مردمان! همانا خداوند امر و نهی خود را به من فرموده و من نیز به دستور او دانش آن را نزد علی نهادم. پس فرمان او را بشنوید و گردن نهید و پیرویش نمایید و از آنچه بازتان دارد خودداری کنید تا راه یابید. به سوی هدف او حرکت کنید. راه هی گونه گون شما را از راه او باز ندارد!

بخش هفتم: پیروان اهل بیت علیهم السلام و دشمنان ایشان

مَعَاشِرَ النَّاسِ، أَنَا صِرَاطُ اللَّهِ الْمُسْتَقِيمِ الَّذِي أَمَرَكُم بِاتِّبَاعِهِ، ثُمَّ عَلِيَ مِنْ بَعْدِي. ثُمَّ وُلِدِي مِنْ صُلْبِهِ أَمِّمَةُ (الْهُدَى)، يَهْدُونَ إِلَى الْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ.

ثُمَّ قَرَأَ: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ...» إِلَى آخِرِهَا،

هان مردمان! صراط مستقیم خداوند منم که شما را به پیروی آن امر فرموده. و پس از من علی است و آن گاه فرزندانم از نسل او، پیشوایان راه راستند که به درستی و راستی راهنمایند و به آن حکم و دعوت کنند.

سپس پیامبر صلی الله علیه و آله قرائت فرمود: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» - تا آخر سوره.

وَقَالَ: فِي نَزَلَتْ وَفِيهِمْ (وَاللَّهُ) نَزَلَتْ، وَلَهُمْ عَمَّتْ وَإِيَّاهُمْ خَصَّتْ، أَوْلِيَاكَ اللَّهُ الَّذِينَ لَأَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَحْزَنُونَ، أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ. أَلَا إِنَّ أَعْدَائَهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ الْغَاوُونَ إِخْوَانُ الشَّيَاطِينِ يُوْحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا. أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَهُمُ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ، فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ: (لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ، أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ.

هان! به خدا سوگند این سوره درباره ی من نازل شده و شامل امامان می باشد و به آنان اختصاص دارد. آنان اولیی خدایند که ترس و اندوهی برایشان نیست، آگاه باشید: البته حزب خدا چیره و غالب خواهد بود. هشدار که: ستیزندگان با امامان، گمراه و همکاران شیاطین اند. بری گمراهی مردمان، سخنان بیهوده و پوچ را به یکدیگر می رسانند. بدانید که خداوند از دوستان امامان در کتاب خود چنین یاد کرده: «[ی پیامبر ما] نمی یابی ایمانیان به خدا

و روز بازپسین، که ستیزه گران خدا و رسول را دوست ندارند، گرچه آنان پدران، برادران و خویشانان باشند. آنان [که چنین اند] خداوند ایمان را در دل هایشان نبشته است.» - تا آخر آیه.

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فَقَالَ: (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ).

(أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَهُمُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَرْتَابُوا).

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَهُمُ الَّذِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ آمِنِينَ، تَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ بِالسَّلَامِ يَقُولُونَ: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ.

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَهُمُ، لَهُمُ الْجَنَّةُ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ. أَلَا إِنَّ أَعْدَائَهُمُ الَّذِينَ يَصْلَوْنَ سَعِيرًا.

أَلَا إِنَّ أَعْدَائَهُمُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ لِحَنَّهُمْ شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ وَ يَرَوْنَ لَهَا زَفِيرًا.

أَلَا إِنَّ أَعْدَائَهُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِيهِمْ: (كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا الْآيَةَ).

أَلَا إِنَّ أَعْدَائَهُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: (كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ، قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ) إِلَى قَوْلِهِ: (الْأَفْسَحَقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ). أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَهُمُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ، لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ.

هان! دوستداران امامان ایمانیان اند که قرآن چنان توصیف فرموده: «آنان که ایمان آورده و باور خود را به شرک نیالوده اند، در امان و در راه راست هستند.»

هشدار! یاران پیشوایان کسانی هستند که به باور رسیده و از تردید و انکار دور خواهند بود.

هشدار! اولی امامان آنانند که با آرامش و سلام به بهشت درخواست در خواهند شد و فرشتگان با سلام آنان را پذیرفته، خواهند گفت: «درود بر شما که پاک شده اید. اینک داخل شوید که در بهشت، جاودانه خواهید بود.»

هان! بهشت پاداش اولی آنان است و در آن بی حساب روزی داده خواهند شد.

هان! دشمنان آنان آن کسانی اند که در آتش درآیند. و همانا ناله ی افروزش جهنم را می شنوند در حالی که شعله های آتش زبانه می کشد و زفیر (صدای بازدم) جهنم را نیز درمی یابند.

هان! خداوند درباره ی ستیزگران با آنان فرموده: «هرگاه امتی داخل جهنم شود همتی خود را نفرین کند.»

هشدار! که دشمنان امامان همانانند که خداوند درباره ی آنان فرموده: «هر گروهی از آنان داخل جهنم شود نگاهبانان می پرسند: مگر برایتان ترساننده ی نیامده؟! می گویند: چرا ترساننده آمد لیکن تکذیب کردیم و گفتیم: خداوند وحی نفرستاده و شما نیستید مگر در گمراهی بزرگ!» تا آن جا که فرماید: «هان! نابود باد دوزخیان!»

هان! یاران امامان در نهان، از پروردگار خویش ترسانند، آمرزش و پاداش بزرگ بری آنان خواهد بود.

هان مردمان! چه بسیارراه است میان آتش و پاداش بزرگ!

مَعَاشِرَ النَّاسِ، شَتَّانَ مَا بَيْنَ السَّعِيرِ وَالْأَجْرِ الْكَبِيرِ. (مَعَاشِرَ النَّاسِ)، عَدُونًا مِنْ ذَمَّةِ اللَّهِ وَلَعْنَةً، وَ وِلِيْنَا (كُلُّ) مَنْ مَدَحَهُ اللَّهُ وَ أَحَبَّهُ. مَعَاشِرَ النَّاسِ، أَلَاوِيْنَا (أَنَا) النَّذِيرُ وَ عَلَيِ الْبَشِيرِ. (مَعَاشِرَ النَّاسِ)، أَلَا وَ إِنِّي مُنذِرٌ وَ عَلَيِ هَادٍ. مَعَاشِرَ النَّاسِ (أَلَا) وَ إِنِّي نَبِيٌّ وَ عَلَيِ وَصِيٌّ. (مَعَاشِرَ النَّاسِ)، أَلَاوِيْنَا رَسُولٌ وَ عَلَيِ الْإِمَامِ وَالْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِي، وَالْأُمَّةُ مِنْ بَعْدِهِ وَوَلَدُهُ. أَلَاوِيْنَا وَالدُّهُمُ وَهُمْ يَخْرُجُونَ مِنْ صُلْبِهِ.

هان مردمان! خداوند ستیزه جویان ما را ناستوده و نفرین فرموده و دوستان ما را ستوده و دوست دارد.

هان مردمان! بدانید که همانا من انذارگرم و علی مژده دهنده.
هان! که من بیم دهنده ام و علی راهنما.

هان مردمان! بدانید که من پیامبرم و علی وصی من است.

هان مردمان! بدانید که همانا من فرستاده و علی امام و وصی پس از من است. و امامان پس از او فرزندان اویند.
آگاه باشید! من والد آنانم ولی ایشان از نسل علی خواهند بود.

بخش هشتم: حضرت مهدی عجل الله فرجه الشریف

أَلَا إِنَّ خَاتَمَ الْأَئِمَّةِ مِنَّا الْقَائِمَ الْمَهْدِيَّ.

أَلَا إِنَّهُ الظَّاهِرُ عَلَى الدِّينِ.

أَلَا إِنَّهُ الْمُنتَقِمُ مِنَ الظَّالِمِينَ.

أَلَا إِنَّهُ فَاتِحُ الْحُصُونِ وَهَادِيهَا.

أَلَا إِنَّهُ غَالِبُ كُلِّ قَبِيلَةٍ مِنْ أَهْلِ الشُّرْكِ وَهَادِيهَا.

أَلَا إِنَّهُ الْمُدْرِكُ بِكُلِّ ثَارٍ لِأَوْلِيَاءِ اللَّهِ.

أَلَا إِنَّهُ النَّاصِرُ لِدِينِ اللَّهِ.

أَلَا إِنَّهُ الْعَرَافُ مِنْ بَحْرِ عَمِيقٍ.

أَلَا إِنَّهُ يَسِمُ كُلَّ ذِي فَضْلٍ بِفَضْلِهِ وَكُلَّ ذِي جَهْلٍ بِجَهْلِهِ.

أَلَا إِنَّهُ خَيْرُهُ اللَّهُ وَمُخْتَارُهُ.

أَلَا إِنَّهُ وَارِثُ كُلِّ عِلْمٍ وَالْمَحِيطُ بِكُلِّ فَهْمٍ.

أَلَا إِنَّهُ الْمُخْبِرُ عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالْمُشِيدُ لِأَمْرِ آيَاتِهِ.

أَلَا إِنَّهُ الرَّشِيدُ السَّدِيدُ.

أَلَا إِنَّهُ الْمُفَوِّضُ إِلَيْهِ.

أَلَا إِنَّهُ قَدْ بَشَّرَ بِهِ مَنْ سَلَفَ مِنَ الْقُرُونِ بَيْنَ يَدَيْهِ.

أَلَا إِنَّهُ الْبَاقِي حُجَّةً وَلَا حُجَّةَ بَعْدَهُ وَلَا حَقَّ إِلَّا مَعَهُ وَلَا نُورَ إِلَّا عِنْدَهُ.

أَلَا إِنَّهُ لَا غَالِبَ لَهُ وَلَا مَنْصُورَ عَلَيْهِ.

أَلَا وَإِنَّهُ وَلِيُّ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، وَحَكَمُهُ فِي خَلْقِهِ، وَأَمِينُهُ فِي سِرِّهِ وَعَلَانِيَتِهِ.

آگاه باشید! همانا آخرین امام، قائم مهدی از ماست. هان! او بر تمامی ادیان چیره خواهد بود.
هشدار! که اوست انتقام گیرنده از ستمکاران.

هشدار! که اوست فاتح دژها و منهدم کننده ی آنها.

هشدار! که اوست چیره بر تمامی قبایل مشرکان و راهنمی آنان.

هشدار! که او خونخواه تمام اولیای خداست.

آگاه باشید! اوست یاور دین خدا.

هشدار! که از دریایی ژرف پیمانه هایی افزون گیرد.

هشدار! که او به هر ارزشمندی به اندازه ی ارزش او، و به هر نادان و بی ارزشی به اندازه ی نادانی اش نیکی کند. هشدار! که او نیکو و برگزیده ی خداوند است.

هشدار! که او وارث دانش ها و حاکم بر ادراک هاست.

هان! بدانید که او از سوی پروردگارش سخن می گوید و آیات و نشانه های او را برپا کند. بدانید همانا اوست بالیده و استوار.

بیدار باشید! هموست که [اختیار امور جهانیان و آیین آنان] به او واگذار شده است.

آگاه باشید! که تمامی گذشتگان ظهور او را پیشگویی کرده اند.

آگاه باشید! که اوست حجت پایداری و پس از او حجتی نخواهد بود. (این تعبیر به عنوان حجت و امامت است و نظری به رجعت دیگر امامان ندارد زیرا آنان حجت های پیشین اند که دوباره رجعت خواهند نمود.) درستی و راستی و نور و روشنایی تنها نزد اوست.

هان! کسی بر او پیروز نخواهد شد و ستیزنده ی او یاری نخواهد گشت.

آگاه باشید که او ولی خدا در زمین، داور او در میان مردم و امانتدار امور آشکار و نهان است.

بخش نهم: مطرح کردن بیعت

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنِّي قَدِ بَيَّنْتُ لَكُمْ وَأَفْهَمْتُكُمْ، وَ هَذَا عَلَيَّ يُفْهَمُكُمْ بَعْدِي. أَلَا وَإِنِّي عِنْدَ انْقِضَاءِ خُطْبَتِي أَدْعُوكُمْ إِلَى مُصَافَقَتِي عَلَى بَيْعَتِهِ وَ الْإِقْرَارِيهِ، ثُمَّ مُصَافَقَتِهِ بَعْدِي. أَلَا وَإِنِّي قَدْ بَايَعْتُ اللَّهَ وَ عَلَيَّ قَدْ بَايَعَنِي. وَأَنَا آخِذُكُمْ بِالْبَيْعَةِ لَهُ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. (إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ، يَدُلُّهُ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ. فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ، وَ مَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا.)

هان مردمان! من پیام خدا را برایتان آشکار کرده تفهیم نمودم. و این علی است که پس از من شما را آگاه می کند. اینک شما را می خوانم که پس از پایان خطبه با من و سپس با علی دست دهید تا با او بیعت کرده به امامت او اقرار نمایید. آگاه باشید من با خداوند و علی با من پیمان بسته و من اکنون از سوی خدی عزوجل بری امامت او پیمان می گیرم. «[ی پیامبر] آنان که با تو بیعت کنند هر آینه با خدا بیعت کرده اند. دست خدا بالی داستان آنان است. و هر کس بیعت شکند، بر زبان خود شکسته، و آن کس که بر پیمان خداوند استوار و باوفا باشد، خداوند به او پاداش بزرگی خواهد داد.»

بخش دهم: حلال و حرام، واجبات و محرمات

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ، (فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا) الْآيَةَ. مَعَاشِرَ النَّاسِ، حُجُّوا الْبَيْتَ، فَمَا وَرَدَهُ أَهْلُ بَيْتِ إِلَّا اسْتَعْنُوا وَ أَبْشَرُوا، وَلَا تَخْلَفُوا عَنْهُ إِلَّا بُتَرُوا وَ افْتَقَرُوا. مَعَاشِرَ النَّاسِ، مَا وَقَفَ بِالْمَوْقِفِ مُؤْمِنٌ إِلَّا عَفَّرَ اللَّهُ لَهُ مَاسَلَفَ مِنْ ذَنْبِهِ إِلَى وَقْتِهِ ذَلِكَ، فَإِذَا انْقَضَتْ حَجَّتُهُ اسْتَأْنَفَ عَمَلَهُ. مَعَاشِرَ النَّاسِ، الْحُجَّاجُ مُعَانُونَ وَ نَفَقَاتُهُمْ مُخْلَفَةٌ عَلَيْهِمْ وَ اللَّهُ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ. مَعَاشِرَ النَّاسِ، حُجُّوا الْبَيْتَ بِكَمَالِ الدِّينِ وَ التَّقْوَى، وَلَا تَنْصَرِفُوا عَنِ الْمَشَاهِدِ إِلَّا بِتَوْبَةٍ وَ إِفْلَاحٍ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ، فَإِنْ طَالَ عَلَيْكُمُ الْأَمَدُ فَقَصِّرْتُمْ أَوْ نَسِيتُمْ فَعَلِي وَرَبِّكُمْ وَمُؤَيِّنٌ لَكُمْ، الَّذِي نَصَبَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَكُمْ بَعْدِي أَمِينَ خَلَقَهُ. إِنَّهُ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ، وَهُوَ وَمَنْ تَخَلَّفَ مِنْ ذُرِّيَّتِي يُخَبِرُونَكُمْ بِمَا تَسْأَلُونَ عَنْهُ وَيُبَيِّنُونَ لَكُمْ مَا لَا تَعْلَمُونَ.

هان مردمان! همانا حج و عمره از شعائر و آداب و رسوم خدایی است. پس زائران خانه ی خدا و عمره کنندگان بر صفا و مروه بسیار طواف کنند.

هان مردمان! در خانه ی خدا حج گزارید؛ که هیچ خاندانی داخل آن نشد مگر بی نیاز شد و مزده گرفت، و کسی از آن روی برنگردانید مگر بی بهره و نیازمند گردید.

هان مردمان! مؤمنی در موقف (عرفات، مشعر، منا) نماند مگر این که خدا گناهان گذشته ی او را بیمارزد و بایسته است که پس از پایان اعمال حج [با پرونده ی پاک] کار خود را از سر گیرد.

هان مردمان! حاجیان دستگیری شده اند و هزینه هی سفرشان جبران می شود و جایگزین آن به آنان خواهد رسید. و البته خداوند پاداش نیکوکاران را تباه نخواهد کرد.

هان مردمان! خانه ی خدا را با دین کامل و دانش ژرفی آن دیدار کنید و از زیارتگاهها جز با توبه و بازایستادن [از گناهان] برنگردید.

هان مردمان! نماز را به پا دارید و زکات بپردازید همان سان که خداوند عزوجل امر فرموده. پس اگر زمان بر شما دراز شد و کوتاهی کردید یا از یاد بردید، علی صاحب اختیار و تبیین کننده ی بر شماست. خداوند عزوجل او را پس از من امانتدار خویش در میان آفریدگانش نهاده. همانا او از من و من از اویم. و او و فرزندان من از جانشینان او، پرسش هی شما را پاسخ دهند و آن چه را نمی دانید به شما می آموزند.

أَلَا إِنَّ الْحَلَالَ وَالْحَرَامَ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ أَحْصِيَهُمَا وَأَعْرَفَهُمَا فَأَمَرَ بِالْحَلَالِ وَأَنْهَى عَنِ الْحَرَامِ فِي مَقَامٍ وَاحِدٍ، فَأَمَرْتُ أَنْ أَخْذَ الْبَيْعَةَ مِنْكُمْ وَالصَّفْقَةَ لَكُمْ بِقَبُولِ مَا جِئْتُ بِهِ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ الَّذِينَ هُمْ مِنِّي وَمِنْهُ إِمَامَةٌ فِيهِمْ قَائِمَةٌ، خَاتِمُهَا الْمَهْدِيُّ إِلَى يَوْمِ يَلْقَى اللَّهُ الَّذِي يُقَدَّرُ وَيَقْضَى.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، وَ كُلِّ حَلَالٍ دَلَلْتُمْ عَلَيْهِ وَكُلِّ حَرَامٍ نَهَيْتُمْ عَنْهُ فَإِنِّي لَمْ أَرْجِعْ عَنْ ذَلِكَ وَ لَمْ أُبَدَلْ. أَلَا فَادْكُرُوا ذَلِكَ وَاحْفَظُوهُ وَ تَوَاصَوْا بِهِ، وَلَا تَبَدَّلُوهُ وَلَا تَعَيِّرُوهُ. أَلَا وَ إِنِّي أُجَدِّدُ الْقَوْلَ: أَلَا فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَآمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ.

هان! روا و ناروا بیش از آن است که من شمارش کنم و بشناسانم و در این جا یکباره به روا فرمان دهم و از ناروا بازدارم. از این روی مأمورم از شما بیعت بگیرم که دست در دست من نهید در مورد پذیرش آن چه از سوی خداوند آورده ام درباری علی امیرالمؤمنین و اوصیای پس از او که آنان از من و اویند. و این امامت به وراثت پایدار است و فرجام امامان، مهدی است و استواری امامت تا روزی است که او با خداوند قدر و قضا دیدار کند. هان مردمان! شما را به هرگونه روا و ناروا راهنمایی کردم و از آن هرگز برنمی گردم. بدانید و آگاه باشید! آن ها را یاد کنید و نگه دارید و یکدیگر را به آن توصیه نمایید و در آن [احکام خدا] دگرگونی راه ندهید. هشدار که دوباره می گویم: بیدار باشید! نماز را به پا دارید. و زکات بپردازید. و امر به معروف کنید و از منکر بازدارید.

أَلَا وَإِنَّ رَأْسَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ أَنْ تَنْتَهَوْا إِلَى قَوْلِي وَتَبْلُغُوهُ مَنْ لَمْ يَحْضُرْ وَتَأْمُرُوهُ بِقَبُولِهِ عَنِّي وَتَنْهَوْهُ عَنِ مُخَالَفَتِهِ، فَإِنَّهُ أَمْرٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَمَنِّي. وَلَا أَمْرٌ بِمَعْرُوفٍ وَلَا نَهْيٌ عَنِ مُنْكَرٍ إِلَّا مَعَ إِمَامٍ مَعْصُومٍ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، الْقُرْآنُ يُعَرِّفُكُمْ أَنَّ الْأُئِمَّةَ مِنْ بَعْدِهِ وَوَلَدَهُ، وَعَرَفْتُكُمْ إِنَّهُمْ مِنِّي وَمِنْهُ، حَيْثُ يَقُولُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ: (وَ جَعَلَهَا

كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ). وَقُلْتُ: «لَنْ تَضَلُّوا مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، التَّقْوَى، التَّقْوَى، وَاحْذَرُوا السَّاعَةَ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: (إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ). اذْكُرُوا الْمَمَاتَ (وَالْمَعَادَ) وَالْحِسَابَ وَالْمَوَازِينَ وَالْمَحَاسِبَ بَيْنَ يَدَي رَّبِّ الْعَالَمِينَ وَالنَّوَابِ وَالْعِقَابِ. فَمَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ أَثِيبَ عَلَيْهَا وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَيْسَ لَهُ فِي الْجَنَانِ نَصِيبٌ.

و بدانید که ریشه ی امر به معروف این است که به گفته ی من [درباره ی امامت] برسید و سخن مرا به دیگران برسانید و غیبان را به پذیرش فرمان من توصیه کنید و آنان را از ناسازگاری سخنان من بازدارید؛ همانا سخن من فرمان خدا و من است و هیچ امر به معروف و نهی از منکر جز با امام معصوم تحقق و کمال نمی یابد.

هان مردمان! قرآن بر شما روشن می کند که امامان پس از علی فرزندان اویند و من به شما شناساندم که آنان از او و از من اند. چرا که خداوند در کتاب خود می گوید: «امامت را فرمانی پایدار در نسل او قرار داد...» و من نیز گفته ام که: «مادام که به قرآن و امامان تمسک کنید، گمراه نخواهید شد.»

هان مردمان! تقوا را، تقوا را رعایت کرده از سختی رستخیز بهراسید همان گونه که خداوند عزوجل فرمود: «البتة زمین لرزه ی روز رستاخیز حادثه ی بزرگ است...»

مرگ، قیامت، و حساب و میزان و محاسبه ی در برابر پروردگار جهانیان و پاداش کیفر را یاد کنید. آن که نیکی آورد، پاداش گیرد. و آن که بدی کرد، بهره ی از بهشت نخواهد برد.

بخش یازدهم: بیعت گرفتن رسمی برای امیرالمؤمنین و امامان پس از او

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّكُمْ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُصَافِقُونِي بِكَفٍّ وَاحِدٍ فِي وَقْتٍ وَاحِدٍ، وَقَدْ أَمَرَنِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ أَخُذَ مِنْ أَلْسِنَتِكُمْ الْإِقْرَارَ بِمَا عَقَدْتُ لِعَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَلِمَنْ جَاءَ بَعْدَهُ مِنَ الْأَيْمَةِ مِنِّي وَ مِنْهُ، عَلِي مَا أَعْلَمْتِكُمْ أَنَّ ذُرِّيَّتِي مِنْ صُلْبِهِ. فَقُولُوا بِأَجْمَعِكُمْ: «إِنَّا سَامِعُونَ مُطِيعُونَ رَاضُونَ مُتَقَادُونَ لِمَا بَلَّغْتَ عَنْ رَبِّنَا وَرَبِّكَ فِي أَمْرِ إِمَامِنَا عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَنْ وُلِدَ مِنْ صُلْبِهِ مِنَ الْأَيْمَةِ. تُبَايِعُكَ عَلَى ذَلِكَ بِقُلُوبِنَا وَأَنْفُسِنَا وَالسِّتِنَا وَأَيْدِينَا. عَلَى ذَلِكَ نَحْيِي وَ عَلَيْهِ نَمُوتُ وَ عَلَيْهِ نُبْعَثُ. وَلَا نُبْعِثُ وَلَا نُبَدِّلُ، وَلَا نُنْشِكُ (وَلَا نَجْحَدُ) وَلَا نَرْجِعُ عَنِ الْعَهْدِ وَلَا نَنْقُضُ الْمِيثَاقَ.

هان مردمان! شما بیش از آنید که در یک زمان با یک دست من بیعت نمایید. از این روی خداوند عزوجل به من دستور داده که از زبان شما اقرار بگیرم و پیمان ولایت علی امیرالمؤمنین را محکم کنم و نیز بر امامان پس از او که از نسل من و اویند؛ همان گونه که اعلام کردم که ذریه من از نسل اوست.

پس همگان بگویید:

البتة که سخنان تو را شنیده پیروی می کنیم و از آن ها خوشنودیم و بر آن گردن گذار و بر آن چه از سوی پروردگاران در امامت امامان

علی امیرالمؤمنین و امامان دیگر - از صلب او - به ما ابلاغ کردی، با تو پیمان می بندیم با دل و جان و زبان و دست هایمان. با این پیمان زنده ایم و با آن خواهیم مرد و با آن اعتقاد برانگیخته می شویم. و هرگز آن را دگرگون نکرده شک و انکار نخواهیم داشت و از عهد و پیمان خود بر نمی گردیم.

وَ عَظَمْنَا بَوْعُظَ اللَّهِ فِي عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَيْمَةِ الَّذِينَ ذَكَرْتَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ مِنْ وُلْدِهِ بَعْدَهُ، الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَ مَنْ نَصَبَهُ

الله بَعْدَهُمَا. فَالْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ لَهُمْ مَا خُوذُ مِنَّا، مِنْ قُلُوبِنَا وَأَنْفُسِنَا وَالسِّتْنَا وَضَمَائِرِنَا وَأَيْدِينَا. مَنْ أَدْرَكَهَا بِيَدِهِ وَإِلَّا فَقَدْ أَقْرَبَ بِلِسَانِهِ، وَلَا نَبْتَغِي بِذَلِكَ بَدَلًا وَلَا يَرَى اللهُ مِنْ أَنْفُسِنَا حَوْلًا. نَحْنُ نُؤَدِي ذَالِكَ عَنكَ الدَّانِي وَالْقَاصِي مِنْ أَوْلَادِنَا وَأَهَالِينَا، وَنُشْهَدُ اللهُ بِذَلِكَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا وَأَنْتَ عَلَيْنَا بِهِ شَهِيدٌ
 مَعَاشِرَ النَّاسِ، مَا تَقُولُونَ؟ فَإِنَّ اللهَ يَعْلَمُ كُلَّ صَوْتٍ وَخَافِيَةٍ كُلِّ نَفْسٍ، (فَمَنْ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا)، وَمَنْ بَايَعَ فَإِنَّمَا يَبَايِعُ اللهَ، (يَدُ اللهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ).
 مَعَاشِرَ النَّاسِ، فَبَايِعُوا اللهَ وَبَايِعُونِي وَبَايِعُوا عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَالْأَيْمَةَ (مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) كَلِمَةً بَاقِيَةً.

[ای رسول خدا] ما را به فرمان خدا پند دادی درباره ی علی امیرالمؤمنین و امامان از نسل خود و او، که حسن و حسین و آنان که خداوند پس از آنان برپا کرده است. پس عهد و پیمان از ما گرفته شد از دل و جان و زبان و روح و دستانمان. هر کس توانست با دست و گرنه با زبان پیمان بست. و هرگز پیمانمان را دگرگون نخواهیم کرد و خداوند از ما شکست عهد نبیند. و نیز فرمان تو را به نزدیک و دور از فرزندان و خویشان خود خواهیم رسانید و خداوند را بر آن گواه خواهیم گرفت. و هر آینه خداوند بر گواهی کافی است و تو نیز بر ما گواه باش. «هر آن هان مردمان! چه می گوئید؟ همانا خداوند هر صدایی را می شنود و آن را که از دل ها می گذرد می داند. «هر آن کس هدایت پذیرفت، به خیر خویش پذیرفته. و آن که گمراه شد، به زیان خود رفته.» و هر کس بیعت کند، هر آینه با خداوند پیمان بسته؛ که «دست خدا بالای دستان آن هاست.»

هان مردمان! اینک با خداوند بیعت کنید و با من پیمان بندید و با علی امیرالمؤمنین و حسن و حسین و امامان پس از آنان از نسل آنان که نشانه ی پایداری در دنیا و آخرت.
 يُهْلِكُ اللهُ مَنْ عَدَرَ وَ يَرْحَمُ مَنْ وَ فَي، (وَ مَنْ نَكَتَ فَإِنَّمَا يَنْكُتُ عَلَى نَفْسِهِ وَ مَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا).

مَعَاشِرَ النَّاسِ، قُولُوا الَّذِي قُلْتُمْ لَكُمْ وَسَلِّمُوا عَلَى عَلِيٍّ بِأَمْرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَقُولُوا: (سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا عُفْرَانِكَ رَبَّنَا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ)، وَقُولُوا: (الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللهُ) الْآيَةَ.
 مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّ فَضَائِلَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عِنْدَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ - وَ قَدْ أَنْزَلَهَا فِي الْقُرْآنِ - أَكْثَرُ مِنْ أَنْ أُحْصِيَهَا فِي مَقَامٍ وَاحِدٍ، فَمَنْ أَنْبَأَكُمْ بِهَا وَ عَرَفَهَا فَصَدَّقُوهُ.

مَعَاشِرَ النَّاسِ، مَنْ يَطِيعِ اللهُ وَ رَسُولَهُ وَ عَلِيًّا وَ الْأَيْمَةَ الَّذِينَ ذَكَرْتَهُمْ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا.

خداوند مکاران را تبه می کند و به باوفايان مهر می ورزد. «هر که پیمان شکند»

جز این نیست که به زیان خود گام برداشته، و هر که بر عهدی که با خدا بسته پابرجا ماند، به زودی خدا او را پادش بزرگی خواهد داد.»

هان مردمان! آن چه بر شما برگفتم بگوئید و به علی با لقب امیرالمؤمنین سلام کنید و بگوئید: «شنیدیم و فرمان می بریم پروردگارا، آمرزشت خواهیم و بازگشت به سوی تو است.» و نیز بگوئید: «تمام سپاس و ستایش خدایی راست که ما را به این راهنمایی فرمود و گرنه راه نمی یافتیم» - تا آخر آیه.

هان مردمان! هر آینه برتری های علی بن ابی طالب نزد خداوند عزوجل - که در قرآن نازل فرموده - بیش از آن است که من یکباره برشمارم. پس هر کس از مقامات او خبر داد و آن ها را شناخت او را تصدیق و تأیید کنید.

هان مردمان! آن کس که از خدا و رسولش و علی و امامانی که نام بردم پیروی کند، به رستگاری بزرگی دست

یافته است.

مَعَاشِرِ النَّاسِ، السَّابِقُونَ إِلَى مُبَايَعَتِهِ وَ مَوَالِيهِ وَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِ بِأَمْرِهِ الْمُؤْمِنِينَ أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ فِي جَنَاتِ النَّعِيمِ. مَعَاشِرِ النَّاسِ، قُولُوا مَا يَرْضَى اللَّهُ بِهِ عَنْكُمْ مِنَ الْقَوْلِ، فَإِنْ تَكْفَرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهُ شَيْئًا. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ (بِمَا أَدَيْتُ وَأَمَرْتُ) وَأَغْضِبْ عَلَيَّ (الْجَاهِدِينَ) الْكَافِرِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

هان مردمان! سبقت جویان به بیعت و پیمان و سرپرستی او و سلام بر او با لقب امیرالمؤمنین، رستگارانند و در بهشت هی پر بهره خواهند بود.

هان مردمان! آن چه خدا را خشنود کند بگوئید. پس اگر شما و تمامی زمینیان کفران ورزند، خدا را زیانی نخواهد رسانید.

پروردگارا، آنان را که به آن چه ادا کردم و فرمان دادم ایمان آوردند، بیامرز. و بر منکران کافر خشم گیر! و الحمد لله رب العالمین.

فصل دوم

منابع خطبه در کتب شیعه

در میان بزرگان شیعه کتب زیادی در زمینه خطبه غدیر تألیف شده است و علمای شیعه بر روی سند و محتوای خطبه غدیر متفق النظرند. که در اینجا چند کتاب به عنوان راهنمایی و برای آگاهی از مباحث مربوط به سند خطبه غدیر معرفی می شود:

۱. عبقات الانوار: میر حامد حسین هندی: جلد های مربوط به غدیر.

۲. الغدیر: علامه امینی: ج ۱ص ۱۵۱-۱۲ و ۳۲۲-۲۹۴.

۳. نفحات الازهار فی خلاصه عبقات الانوار: علامه سید علی میلانی: ج ۹-۶.

۴. عوالم العلوم: شیخ عبدالله بحرانی: ج ۱۵/۳ص ۳۲۷-۳۰۷.

۵. بحار الانوار: علامه مجلسی: ج ۳۷ص ۱۸۲-۱۸۱.

۶. اثبات الهداة: شیخ حر عاملی: ج ۲ص ۲۵۰-۲۰۰.

۷. کشف المهم فی طریق خبر غدیر خم: سید هاشم بحرانی.

۸. الطرائف: سید ابن طاووس: ص ۳۳.

در تاریخچه کتابهای اسلامی اولین بار در نقل حدیث غدیر به صورت مستقل به کتابی که عالم شیعی شیخ خلیل بن احمد فراهیدی متوفای ۱۷۵ هجری تألیف کرده تحت عنوان «جزء فی خطبه النبی (ص) یوم الغدیر» معرفی شده است.

خوشبختانه متن مفصل خطبه غدیر در ۹ کتاب از منابع معتبر شیعه که هم اکنون در دست می باشد و به چاپ هم رسیده با اسناد متصل نقل شده است.

• روایات این ۹ کتاب به سه طریق منتهی می شود:

۱. به روایت امام باقر(علیه السلام) است که با اسناد معتبر در چهار کتاب «روضه الواعظین» تألیف شیخ فتال نیشابوری، «الاحتجاج» طبرسی، «البقین» سید ابن طاووس، «نزهه الکرام» شیخ محمد بن حسین رازی نقل شده است.

۲. متن خطبه به روایت حدیفة بن یمان با اسناد مشخص در کتاب «الاقبال» سید ابن طاووس به نقل از کتاب

«النشروالطی» نقل شده است.

۳. متن خطبه به روایت زید بن ارقم با اسناد معین در ۴ کتاب «العددالقویة» شیخ علی بن یوسف حلی، «التحصین» سید ابن طاووس، «الصراط المستقیم» شیخ علی بن یونس بیاضی و «نهج الایمان» شیخ علی بن حسین بن جبر. علامه مجلسی در «بحار الانوار» از سایر علمای متأخر خطبه مفصل غدیر را از مدارک مذکور نیز نقل کرده اند. روایت های اسناد رجالی بیان شده در بالا را می توانید در کتاب «اسرار غدیر» تألیف محمد باقر انصاری که توسط «نشر مولود کعبه» پخش می گردد، مشاهده فرمایید.

حدیث غدیر در کتب اهل سنت

بزرگان اهل سنت به طرق مختلف حدیث غدیر خم را نقل کرده اند. از میان اندیشمندان اهل تسنن، طولانی ترین متن از سخنان پیامبر در روز غدیر را «احمد بن محمد الطبری» در کتاب «مناقب علی بن ابیطالب» ذکر کرده است. این کتاب در سال ۴۱۱ هجری قمری در قاهره نسخه برداری شده [۱]، و یک نسخه^۱ از آن در کتابخانه^۲ سید بن طاووس موجود بوده است. پس از متن مذکور، طولانی ترین متن از سخنان پیامبر را محمد بن جریر بن یزید الطبری متوفای ۳۱۰ هجری قمری در کتاب «الولایة» یا همان کتاب «الرد علی الحرقوصیة» ضبط کرده است. مرحوم نباتی عاملی در «الصراط المستقیم» به نقل از این کتاب سخنان پیامبر را در روز غدیر خم نقل کرده است. ابن المغزلی شافعی متوفای ۴۸۳ هجری قمری در کتاب «مناقب علی بن ابیطالب» سخنان پیامبر (ص) را در روز غدیر خم با سند متصل از همسر زید بن ارقم نقل کرده است.

در ذیل به بعضی از مهم ترین کتب اهل سنت که بر حدیث غدیر مَهرِ صَحّت گذاشته و آن را تأیید کرده اند، همراه با حدیث اشاره می شود.

۱. سنن ترمذی: زید بن ارقم عن النبی (ص) قال: من كنت مولاة فعلى مولاة [۲]
۲. مصنف ابن ابی شیبیه: حدثنا مطلب بن زیاد عن عبدالله بن محمد بن عقيل عن جابر بن عبدالله قال: كنا بالجحفة بغدير خم إذا خرج علينا رسول الله فأخذ بيد علي فقال: من كنت مولاة فعلى مولاة [۳]
۳. المعجم الكبير للطبرانی: عن أبي إسحاق الهمداني قال سمعت حبشي بن جنادة يقول: از رسول اکرم (ص) شنیدم در روز غدیر خم فرمود:

اللهم من كنت مولاة فعلى مولاة، اللهم وال من والاه و عاد من عاداه و انصر من نصره و اعن من اعانه [۴]

همچنین وی حدیث مذکور را به همین طریق از زید بن ارقم، ابو ایوب انصاری و بریده نقل می کند.

۴. تفسیر ابی السعود و تفسیر اللباب لابن عادل: در این دو کتاب در تفسیر ایه «سأل سائل بعذاب واقع» [۵] وارد شده است: می گویند سائل، حارث بن نعمان فهری بود و علت نزول آیه این است هنگامی که قول پیامبر (ص) مبنی بر اینکه هر که من مولای اویم پس علی مولای اوست به گوش او رسید، سوار بر ناقه خود شد و پیش پیامبر آمد و گفت: ای محمد! امر کردی ما را که شهادت بدهیم خدایی جز خدای واحد نیست و اینکه تو فرستاده از

جانب اوئی و ما آن را پذیرفتیم. امر کردی پنج بار در روز نماز بخوانیم و زکات اموالمان را بدهیم و ما قبول کردیم. امر کردی که در هر سال یک ماه روزه بگیریم و حج بگزاریم و ما پذیرفتیم؛ ولی به اینکه پسر عمت را بر ما برتری دهی، هیچ گاه راضی نمی شویم. آیا آنچه گفتی، از جانب خودت بود یا از جانب خدا؟ پیامبر(ص) فرمود: به آن خدایی که کسی غیر از او خدا نیست قسم که آن را از نزد خداوند گفتم. پس در این وقت حارث می گوید: خدایا! اگر آنچه محمد می گوید، حق است، از آسمان بر ما سنگی فرود آر یا عذابی بر ما نازل کن!

پس به خدا قسم، به ناقه اش نرسید، مگر اینکه خدا سنگی به جانبش پرتاب نمود که از مغز سرش وارد شد و از دبرش بیرون آمد و کشته شد. [۶]

۵. الدر المنثور عن ابی هریره: لما كان يوم غدیر خم و هو يوم ثمانی عشر من ذی الحجة قال النبی(ص): «من كنت مولاہ فعلی مولاہ فانزل الله الیوم اکملت لکم دینکم». [۷]

۶. تفسیر ابن کثیر: در شأن نزول آیه «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک...» می گوید: و قد روی ابن مردویه من طریق ابی هارون عن ابی سعید خدری انها نزلت علی رسول الله(ص) يوم غدیر خم حين قال لعلی: «من كنت مولاہ فعلی مولاہ» ثم رواه عن أبی هریره و فيه انه الیوم الثامن عشر من ذی الحجة یعنی مرجعه من حجة الوداع. [۸]

۷. تفسیر آلوسی: در شأن نزول همین آیه می گوید: عن ابن عباس (رضی الله تعالی عنه) قال: نزلت هذه الایة فی علی (کرم الله وجهه) حيث امر سبحانه ان یخبر الناس بولایته فتخوف رسول الله أن یطعنوا فی ذلك علیه فاوحی الله تعالی الیه هذه الایة فقام بولایته يوم غدیر خم و أخذ بیده. فقال (علیه الصلاة والسلام): «من كنت مولاہ فعلی مولاہ، اللهم وال من والاه و عاد من عاداه؛ [۹] این آیه زمانی نازل شد که خداوند ابلاغ ولایت علی به مردم را به پیامبر امر فرمود و آن حضرت از طعن مردم بر این خائف بود. پس این آیه نازل شد و پیامبر(ص) در روز غدیر امر حق تعالی را به اجرا رساند و فرمود: «هر که من مولای اویم، علی مولای اوست...».

۸. فتح القدیر: قال رسول الله(ص) إلى بریده: یا بریده ألتست بالمؤمنین من أنفسهم؟ قلت: بلی یا رسول الله. قال: «من كنت مولاہ فعلی مولاہ». [۱۰]

بررسی ماجرای تبریک خلیفه دوم به امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) در کتب اهل سنت یکی از موارد مهم که در کنار حدیث غدیر مورد توجه قرار گرفته و راویان حدیث آن را نقل کرده اند، مسئله تبریک عمر بن خطاب به علی(ع) به عنوان امیرالمؤمنین است و جمع بسیاری از بزرگان شیعه و برخی از اهل سنت به این مطلب اشاره کرده اند. سرّ اینکه بزرگان اهل سنت کمتر به این عنوان پرداخته اند آن است که با پذیرفتن این مطلب که عمر به علی(ع) تبریک گفته، کلام شیعه مبنی بر ولایت امیرالمؤمنین مورد تأیید قرار خواهد گرفت. برخی علمای اهل سنت مانند غزالی همین موضوع را به دقت بحث نموده اند و لبّ سخن وی آن است که به لحاظ منطقی و عقلی تبریک عمر، معنایی جز پذیرش خلافت نخواهد داشت. پس جای هیچ شکی باقی نمی ماند که با قبول این امر، تمام کلمات و گفتار اهل سنت در مورد معنای مولا بر باد فنا خواهد بود؛ زیرا تبریک عمر به علی(ع) معنایی جز رسیدن به مقام ریاست بر مؤمنان ندارد. غیر از این معنا هر چه را در نظر بگیریم، تبریک و تهنیت عمر را بی معنا خواهد کرد. در ذیل دو نمونه را اشاره مینماییم.

تفسیررازی: نزلت الایة فی فضل علی بن ابی طالب(ع) و لما نزلت هذه الایة أخذ بیده و قال: «من كنت مولاہ فعلی مولاہ، اللهم وال من والاه و عاد من عاداه». فلقیه عمر فقال: هنیئاً لک یا بن ابی طالب أصبحت مولای و

مولی کل مؤمن و مؤمنه. و هو قول ابن عباس والبراء بن عازب و محمد بن علی. [۱۱] آیه (ابلاغ) در فضل علی بن ابیطالب (ع) نازل گردید و پس از آن رسول اکرم (ص) دست علی (ع) را گرفت و اعلام فرمود «هر که من مولای او بودم پس علی مولای اوست،... پس عمر او را دید و گفت: مبارک باشد بر تو ای علی بن ابیطالب صبح نمودی در حالیکه مولای من و مولای هر مؤمن و مؤمنه هستی...»

ابن کثیر در کتاب السیره النبویه پس از نقل حدیث من کنت مولاه فعلی مولاه به طرق مختلف از جمله نسائی می گوید: «هذا اسناد جید قوی رجاله کلهم ثقات» (اسناد مربوط به این حدیث از نظر رجالی بسیار قوی است و راویان آن از ثقات هستند) و در ادامه به ماجرای تبریک عمر به امیرالمؤمنین به نقل از برخی روایات اهل سنت می پردازد. غیر از آنچه که از تفسیر رازی نقل شد، ابن عساکر در کتاب تاریخ دمشق حدیث زیر را به دو طریق نقل کرده است. وی از ابوهریره نقل می کند: «من صام یوم ثمانی عشره من ذی الحجه کتب له صیام ستین شهراً و هو یوم غدیر خم لما اخذ النبی (ص) بید علی بن ابی طالب فقال: الست ولی المؤمنین». قالوا: بلی یا رسول الله. قال: «من کنت مولاه فعلی مولاه». فقال عمر بن خطاب: یخُّ یخُّ لک یا بن ابی طالب اصبحت مولای و مولی کل مسلم. فانزل الله الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی... (مانده/۳)» [۱۲]

این حدیث در کتب الامالی الشجریه (ج ۱، ص ۳۱)، البدایه و النهایه (ج ۷، ص ۳۸۶)، تاریخ بغداد (ج ۳، ص ۴۹۸) و مختصر تاریخ دمشق (ج ۵، ص ۳۹۳) نیز نقل شده.

در کتاب «مصنف»، ابن ابی شیبیه پس از نقل عبارت «من کنت مولاه فعلی مولاه» نقل می کند: «فلقیه عمر بعد ذلک فقال: هنیئاً لک یا بن ابی طالب اصبحت و امسیت مولی کل مؤمن و مؤمنه». [۱۳] یعنی (عمر بعد از این ماجرا ایشان را دید و گفت مبارک باد بر تو ای پسر ابیطالب، صبح و شب نمودی در حالیکه مولای هر مؤمن و مؤمنه هستی) همین عبارت در کتب الشریعه (آجری، ج ۴، ص ۱۸۱)، فضائل الصحابه (ج ۲، ص ۴۹۴)، کنز العمال (ج ۱۳، ص ۱۳۴)، المسند الجامع (ج ۶، ص ۳۶۷) و تاریخ ابن خلدون (ج ۱، ص ۱۹۷) نیز نقل شده است.

حدیث غدیر در کدام یک از کتب صحاح سته اهل سنت آمده است؟

نسائی از علمای اهل سنت و صاحب سنن نسایی که یکی از کتب صحاح سته اهل سنت می باشد در کتاب السنن الکبری آورده است:

پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - از آخرین حج (حجه الوداع) بر می گشت و به غدیر خم رسید، دستور داد همه بایستند، سپس فرمود: «به زودی دعوت خدا را اجابت خواهم کرد، همانا من دو چیز گرانبها نزد شما می گذارم، یکی بزرگتر از دیگری است:

۱. کتاب خدا. ۲. و عترتم و اهل بیتم. آنگاه فرمود: پس نگاه کنید که چگونه با این دو رفتار می نمائید. به درستی که این دو از هم جدا نمی شوند تا در حوض کوثر بر من وارد گردند. سپس فرمود: خداوند مولای من است و من مولای همه مؤمنانم، بعد دست علی - علیه السلام - را گرفت و فرمود: هر کس من مولای اویم، پس این مولای اوست. بار پروردگارا کسی که او را دوست می دارد، دوستش دار و کسی که او را دشمن بدارد، دشمنش دار.» [۱۴]

حدیث غدیر که در واقع خطبه طولانی رسول خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - در غدیر خم بود، به طور مفصل در کتاب های صحاح سته نیامده است، ولی جملاتی که در ولایت و امامت امیر مؤمنان - علیه السلام - می باشد در این کتاب ها نقل شده است و می توان گفت که صحاح به اصل حدیث اشاره کرده اند ولی کل خطبه را نیآورده

اند و این حدیث نزد علمای اهل سنت از احادیث معتبر و غیر قابل انکار می باشد که به عنوان مقدمه به چند نمونه اشاره می شود:

۱. احمد مغربی از علمای اهل سنت می نویسد: حدیث غدیر صحیح است، ثابت شده است، متواتر است و بیش از صد طریق نقل شده است و خیلی از افراد این حدیث را به طور جدا گانه نوشته اند. [۱۵]
۲. ابن عاصم دیگر عالم سنی نیز می نویسد: حدیث «من کنت مولاه فعلی مولاه» در نهایت صحت است که جماعتی از صحابه با طرق مختلف آن را نقل کرده اند و همه اینها با سلسله سند های صحیح است. [۱۶]
۳. اسکافی عالم دیگر اهل سنت ادعای متواتر بودن حدیث غدیر در میان همه مسلمانان را کرده است. [۱۷]
۴. در سنن ابن ماجه که یکی از صحاح سته است آمده: «سعد بن وقاص از بی احترامی معاویه بر امیر مؤمنان علی - علیه السلام - غضبناک شد و در پاسخ معاویه گفت: از رسول خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - شنیدم که فرمود: هر که من مولای اویم، سپس علی مولای اوست.» [۱۸]
۵. در سنن ترمزی دیگر کتاب از صحاح سته نیز از زید بن ارقم نقل شده رسول خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - فرمود: «هر که من مولای اویم پس از من علی مولای اوست.» [۱۹]
۶. براء بن عازب گوید: در حجة الوداع در یکی از راه ها، رسول خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - پیاده شد و مردم را برای نماز جمع کرد و سپس دست علی - علیه السلام - را گرفت و فرمود: «آیا من از مؤمنان نسبت به جانشان اولی نیستم؟ همه گفتند: بلی. فرمود: آیا من بر همه مؤمنان ولایت ندارم؟ همه گفتند: بلی. فرمود: پس این ولی هر کسی است که من ولی اویم. خدایا دوستدار او را دوست بدار و دشمن او را دشمن دار.» [۲۰]
۷. نسائی که سنن او از صحاح سته اهل سنت می باشد، حدیث غدیر را در سه کتاب دیگرش نیز آورده است که بیانگر اهمیت این حدیث است که فقط به اسامی این سه کتاب اشاره می شود.

یک: السنن الکبری، ج ۵، ص ۱۳۱ دو: خصائص امیر المؤمنین، ص ۵۰ سه: فضائل الصحابه، ص ۱۴

۲. حدیث ثقلین: حدیث ثقلین که یکی از احادیث معتبر نزد شیعه و سنی است، یکی از احادیثی است که رسول خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - آن را در خطبه غدیر آورده اند و این در صحاح سته موجود است: مسلم در کتاب صحیح خود که از کتاب های صحاح سته و معتبر ترین آن هاست آورده: زید بن ارقم می گوید در غدیر خم پیامبر خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - ایستاد و خطبه خوانده فرمود: ای مردم: من هم بشرم و بزودی به سوی خدا می روم و من برای شما دو امانت گرانبها می گذارم، اولش کتاب خداست که در آن هدایت و نور است، پس کتاب خدا را گرفته و به آن تمسک جوئید و به آن رغبت کنید و سپس فرمود: و اهل بیتم. بعد از این سه مرتبه فرمود: اذکرکم الله فی اهل بیتی. [۲۱]

ترمذی نیز در کتابش که از صحاح سته است، می نویسد: پیامبر خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - فرمود: همانا دو چیز برای شما می گذارم و مادامی که به آن دو تمسک جوئید گمراه نخواهید شد: یکی از آن ها بزرگ تر از دیگری است، کتاب خدا ریسمان الهی است که از آسمان به زمین وصل است و عترت و اهل بیتم، و این دو از هم جدا نمی شوند تا در حوض کوثر بر من وارد شوند، پس ببینید چگونه با آن ها رفتار می کنید. [۲۲]

نسائی که سننش از صحاح سته است در کتاب های دیگرش حدیث ثقلین را جزو حدیث غدیر دانسته که رسول خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - آن را بعد از نصب و معرفی امیر مومنان - علیه السلام - به ولایت، ایراد فرموده

است مانند:

یک: فضائل الصحابه، ص ۱۵. دو: السنن الكبرى، ج ۵، ص ۴۵. سه: خصائص امير المؤمنين، ص ۹۳. علاوه بر این کتاب ها، حدیث «من كنت مولاه فعلى مولاه» در ۶۷ کتاب روایی و تفسیری اهل سنت و حدود ۲۳۰ مرتبه از روایان مختلف نقل شده است که بیانگر غیر قابل انکار بودن حدیث غدیرمی باشد.

حدیث «انی تارک فیکم الثقلین... یا فیکم امرین...» نیز در بیش از ۴۸ کتاب حدیثی و تفسیری اهل سنت و بیش از ۱۰۲ مرتبه نقل شده است. همه اینها علاوه بر روایاتی است که در فضایل امیر مومنان - علیه السلام - در کتاب های اهل سنت نقل شده است به طوری که سنائی کتابی مستقل درباره خصائص امیر المومنین - علیه السلام - می نویسد و ظاهراً برای همین است که در کتاب سنن سنائی کتابی مستقل درباره خصائص امیر المومنین - علیه السلام - می نویسد و ظاهراً برای همین است که در کتاب سنن سنائی، حدیث غدیر را نیاورده است زیرا صحاح سته همه روایات را جمع نکرده اند، و آوردن روایاتی توسط سنائی، بخاری و... در کتاب های دیگر خود دلیل بر این مدعاست

پی نوشت ها:

- [۱] تفسیر نمونه، آیت الله مکارم شیرازی، ج ۵، ص ۱۲، دارالکتب الاسلامیه، چاپ ۱۲.
- [۲] ترمذی، محمد بن عیسی، بیروت، دارالفکر، ج ۱۲، ص ۱۷۵.
- [۳] المصنف، ابن ابی شیبیه، ج ۷، ص ۴۹۵، بیروت، دارالفکر، ۱۴۰۹.
- [۴] معجم الکبیر، طبرانی، ج ۴، ص ۴.
- [۵] معارج/۱.
- [۶] تفسیر اللباب، ابن عادل، ج ۱۵، ص ۴۵۶؛ ارشاد العقل السلیم، محمد بن محمد العمادی (ابوالسعود) ج ۶، ص ۳۷۶.
- [۷] الدر المنثور، جلال الدین سیوطی، ج ۳، ص ۳۲۳.
- [۸] تفسیر القرآن العظیم، ابن کثیر، محقق سامی بن محمد، ج ۳، ص ۲۸، دارطیبه للنشر، ۱۴۲۰.
- [۹] روح المعانی فی تفسیر القرآن العظیم، آلوسی، ج ۵، ص ۶۷ - ۶۸.
- [۱۰] فتح القدیر، آلوسی، ج ۶، ص ۲۰.
- [۱۱] مفاتیح الغیب، فخر رازی، ج ۶، ص ۱۱۳.
- [۱۲] تاریخ دمشق، الشافعی، ابی القاسم علی بن الحسن (ابن عساکر) (۵۷۱ق)، دارالفکر، ج ۴۲، ص ۲۳۳.
- [۱۳] مصنف، ابن ابی شیبیه، ج ۷، ص ۵۰۳.
- [۱۴] نسائی، احمد، السنن الكبرى، بیروت، دارالکتب العلمیه، چاپ اول، ۱۴۱۱ق، ج ۵، ص ۴۵.
- [۱۵] مغربی، احمد، فتح الملک العله بصره حدیث باب مدینه العلم علی، اصفهان، مکتبه امیرالمومنین(ع)، ص ۱۲.
- [۱۶] ضحاک، ابن ابی عاصم، کتاب السنه، بیروت، المکتبه الاسلامی، چاپ سوم، ۱۴۱۳ق، ص ۵۲۲.
- [۱۷] اسکافی، محمد، المعیار و الموازنه، بی جا، بی تا، ص ۷۱ و ۲۱۰.
- [۱۸] قزوینی، احمد، سنن ابن ماجه، بیروت، دارالفکر، بی تا، ج ۱، ص ۴۵.
- [۱۹] ترمذی، محمد، سنن الترمذی، بیروت، دارالفکر، ۱۴۰۳ق، ج ۵، ص ۲۹۷.
- [۲۰] سنن ابن ماجه، همان، ج ۱، ص ۴۳.
- [۲۱] نیشابوری، مسلم، صحیح مسلم، بیروت، دارالفکر، بی تا، ج ۷، ص ۱۲۳.
- [۲۲] سنن الترمذی، همان، ج ۵، ص ۳۲۹.

اتفاقات پس از خواندن خطبه:

ازدحام مردان و زنان برای بیعت با علی(ع)

تاریخ چنین می گوید که: پس از اتمام خطبه، صدای مردم بلند شد که آری، شنیدیم و طبق فرمان خدا و رسول با قلب و زبان و دستمان اطاعت می کنیم. بعد به سوی پیامبر(ص) و امیرالمؤمنین(ع) ازدحام کردند و برای بیعت سبقت می گرفتند و با ایشان دست می دادند. پیامبر برای نظم دادن به بیعت مردم، دستور دادند دو خیمه برپا شود یکی برای خود و دیگری برای علی(ع) و مردم بدین ترتیب پس از حضور در خیمه پیامبر در خیمه مخصوص امیرالمؤمنین بر او سلام می کردند. پیامبر(ص) دستور دادند تا ظرف آبی آورند و پرده ای زدند که نیمی از ظرف آب در یک سوی پرده و نیم دیگر آن در یک سوی دیگر قرار گرفت، تا زنان با دست خود در یک سوی آب با امیرالمؤمنین(ع) که دستش را در سوی دیگر قرار داده بود بیعت کنند و به این شکل زنان نیز بیعت کردند.

سحاب ولایت

پیامبر(ص) در ادامه این مراسم عمامه خود را که سحاب نام داشت به عنوان تاج افتخار بر سر امیرالمؤمنین قرار دادند. حضرت امیر(ع) خود در این باره می فرمایند: پیامبر در روز غدیر خم عمامه ای بر سر بستند و یک طرفش را بردوشم آویختند و فرمودند: خداوند در روز بدر و حنین مرا بوسیله ملائکه ای که چنین عمامه ای بر سر داشتند یاری کرد. دو اتفاق بزرگ دیگری که در این مراسم پرشکوه سه روزه رخ داد مسئله حضور جبرئیل و معجزه ای است که در قضیه حارث فهری پیش آمد و این وقایع نیز برحقیقت مسئله غدیر تاکید داشتند که در اینجا از ذکر آن پرهیز می کنیم. به عقیده علماء در تواتر غدیر جای بحث وجود ندارد. از نظر شیعیان این حدیث که بخشی از خطبه پیامبر(ص) در روز غدیر خم است، آنقدر از افراد مختلف موافق و مخالف علی(ع) نقل شده که هرگز نمی توان احتمال داد دروغ یا تبانی در کار بوده باشد. بسیاری از کسانی که این خبر را نقل می کنند جزو افرادی هستند که در طول عمر خود علاقه ای به امیرالمؤمنین علی(ع) نشان نداده اند و شیعه و سنی بر این مسئله واقفند. ضمن اینکه نبی مکرم اسلام چه قبل از این واقعه در طول سالهای نبوت و چه بعد از این رویداد مهم، بارها در تفسیر و تأویل و بیان شأن نزول آیات قرآن و احادیث مختلف برجانشینی علی(ع) تاکید داشتند که از آن جمله می توان به آیه ولایت (مائده آیه ۵۵) و حدیث منزلت (کتب مختلف حدیثی) اشاره نمود و در حقیقت غدیر خم نقطه ای از زمان و مکان بود که پیامبر به صورت عمومی بر این مسئله تصریح کرد.

الف) سوالات تستی:

- ۱- کدامیک از فرازهای زیر از فضایل امیرالمؤمنین علی (ع) می‌باشد که توسط پیامبر (ص) در روز غدیر بیان شده است؟
 الف) او اولین کسی است که به خدا و رسولش ایمان آورد، هیچ‌کس در ایمان به پیامبر صلی الله علیه و آله بر او سبقت نگرفت.
 ب) او اولین مردم در نماز گزاردن و عبادت خداوند با پیامبر صلی الله علیه و آله بود.
 ج) او کسی است که جانش را فدای پیامبر صلی الله علیه و آله نمود و در خوابگاه وی خوابید.
 د) همه موارد.
- ۲- طبق فرموده رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر سوره مبارکه حمد در شأن چه کسی یا کسانی نازل شده است؟
 الف) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
 ب) اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله
 ج) پیامبر خدا و اهل بیت گرامی وی علیهم السلام
 د) امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۳- با توجه به مفاهیم کدام یک از آیات زیر می‌فهمیم که با انتصاب امیرالمؤمنین علیه السلام به جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله در روز غدیر خم، دین مسلمانان کامل و نعمت خداوند بر مسلمین تمام می‌شود و اسلام دین مورد رضایت خداوند است؟
 الف) سوره مائده: آیه ۵۵
 ب) سوره مائده: آیه ۳
 ج) سوره نور: آیه ۵۵
 د) سوره مائده: آیه ۶۷
- ۴- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله کدامیک از دلایل زیر را برای فضیلت دادن علی علیه السلام توسط مردم بیان فرمودند؟
 الف) زیرا هیچ‌گونه علمی نیست مگر آن که خداوند آن را در پیامبر صلی الله علیه و آله جمع کرده و هیچ علمی نیست مگر آن که پیامبر صلی الله علیه و آله آن را به علی علیه السلام آموخته باشد.
 ب) زیرا خداوند او را فضیلت داده است.
 ج) زیرا او افضل مردم بعد از پیامبر از زن و مرد است تا زمانی که خداوند روزی را نازل می‌کند و خلق باقی هستند.
 د) همه موارد.
- ۵- طبق فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله در روز غدیر، منظور خداوند از «جنب الله» در آیه {ان تقول نفسٌ یا حسرتا علی ما فرطتُ فی جنب الله} کیست؟
 الف) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله.

ب) امیرالمؤمنین علی علیه السلام.

ج) امام زمان علیه السلام.

د) فرشتگان الهی.

۶- منظور خداوند از «امام مبین» در سوره یس {آیه: و كُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ} چه کسی است؟

الف) وجود مقدس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله.

ب) وجود مقدس امیرالمؤمنین علیه السلام.

ج) قرآن کریم.

د) فرشتگان مقرب الهی.

۷- رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره تدبر در آیات قرآن چه توصیه‌ای به مردم می‌فرماید؟

الف) به محکّمات قرآن بنگرید و متشابهات آن را تفسیر کنید.

ب) به محکّمات قرآن بنگرید و به دنبال متشابهات آن نروید.

ج) هیچ کس جز این شخصی که دست او را می‌گیرم و آن را بلند می‌کنم (یعنی حضرت علی علیه السلام)، تفسیر

قرآن را برایتان روشن نمی‌کند.

د) موارد ب و ج.

۸- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در خطبه‌ی غدیر، پس از این که فرمودند: «ای مردم! قرآن به شما

می‌شناساند که امامان بعد از علی علیه السلام فرزندان او هستند» کدام آیه از قرآن را به عنوان شاهد فرمایش

خویش ذکر می‌کنند؟

الف) وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ (زخرف ۲۸-)

ب) مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدَيَّ (ق ۲۹-)

ج) وَالْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (عصر ۲-)

د) وَ كُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ (یس ۱۲-)

۹- طبق فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در خطبه‌ی غدیر، بالاترین امر به معروف چیست؟

الف) نماز را به پا دارید و زکات را بپردازید.

ب) تبلیغ واقعه‌ی غدیر و دستور به پذیرش ولایت امیرالمؤمنین (ع)

ج) اجرای امر به معروف و نهی از منکر.

د) تدبر در قرآن و فهم آیات آن، چون قرآن ثقل اکبر است.

۱۰- پیامبر صلی الله علیه و آله امامان دعوت‌کننده به سوی آتش، پس از خود را با چه عنوانی معرفی فرمودند؟

الف) اصحاب الصحیفه

ب) اصحاب النار

ج) اهل النفاق

د) اصحاب المشئمه

۱۱- رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر، ثقلین را چگونه معرفی می‌کند؟

الف) اهل بیت علیهم السلام، ثقل اکبر - قرآن ثقل اصغر.

(ب) قرآن، ثقل اکبر - اهل بیت علیهم السلام ثقل اصغر.

(ج) قرآن و اهل بیت علیهم السلام ثقل اکبر - فرشتگان مقرّب الهی ثقل اصغر.

(د) هیچ کدام

۱۲- پیامبر صلی الله علیه و آله علت معرفی نکردن منافقان به همه مردم را چه چیز بیان کردند؟

(الف) دستور خداوند متعال.

(ب) صلاح امور مردم.

(ج) بزرگواری پیامبر صلی الله علیه و آله نسبت به آنان.

(د) قدرتمند بودن این گروه در بین مردم.

۱۳- طبق فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله در روز غدیر، معیار شقاوت و تقوی چیست؟

(الف) نپذیرفتن یا پذیرفتن دین اسلام.

(ب) رد کردن یا قبول ولایت رسول خدا صلی الله علیه و آله.

(ج) دشمنی و یا دوستی با حضرت علی علیه السلام.

(د) دروغگویی یا صداقت و راستگویی.

۱۴- پیامبر صلی الله علیه و آله برای ابلاغ و تأکید بر ولایت حضرت علی علیه السلام در ابتدا چه سؤالی از

مردم پرسید؟

(الف) چه کسی بر شما از خودتان صاحب اختیارتر است؟

(ب) خداوند از شما خواسته تا چه کسانی را دوست بدارید؟

(ج) آیا من و اهل بیت مرا بیش از خود و خانواده خود دوست دارید؟

(د) آیا پس از من حضرت علی (ع) را دوست می‌دارید؟

۱۵- آیه‌ای از قرآن که پیامبر صلی الله علیه و آله در دلالت بر وصایت و ولایت امیرالمومنین علی علیه السلام

به حاضرین بیان فرمود کدام است؟

(الف) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ»

(ب) «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»

(ج) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»

(د) «وَ إِذْ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي

الظَّالِمِينَ»

۱۶- پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر کدام یک از ویژگی‌های زیر را برای حضرت مهدی علیه السلام

بر شمردند؟

(الف) انتقام‌گیرنده از ظالمین، فتح‌کننده قلعه‌ها و منهدم‌کننده آن‌ها، انتقام‌گیرنده خون اولیای خدا.

(ب) یاری‌کننده دین خداوند: استفاده‌کننده از دریایی عمیق، کسی که پیشینیان به او بشارت داده‌اند.

(ج) انتخاب شده خداوند، وارث هر علمی و احاطه دارنده به همه فهم‌ها.

(د) همه موارد.

۱۷- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پس از اعلان ولایت حضرت علی علیه السلام چه دعایی فرمودند؟
الف) «اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ»؛ خدایا دوست مدار هر کس او را دوست دارد و دشمن مدار هر کس او را دشمن مدارد.

ب) «اللَّهُمَّ انصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخْذِلْ مَنْ خَذَلَهُ»؛ خدایا یاری کن هر کس او را یاری کند و خوار کن هر که او را خوار کند.

ج) «وَ الْعَنَ مَنْ أَنْكَرَهُ وَ اغْضَبَ عَلَيَّ مَنْ جَحَدَ حَقَّهٗ»؛ خدایا لعنت نما هر کس علی را انکار کند و غضب کن بر کسی که حق او را انکار کند.

د) همه موارد.

۱۸- پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر دوستان اهل بیت علیهم السلام را چگونه معرفی و توصیف می کند؟

الف) «الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ»؛ کسانی که ایمان آوردند و ایمانشان را با ظلم نپوشاندند.

ب) «الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَرْتَابُوا»؛ کسانی که ایمان آورده اند و شک نکرده اند.

ج) «هُمْ الَّذِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ آمِنِينَ»؛ کسانی که با سلامتی و امن وارد بهشت می شوند

د) همه موارد

۱۹- پیامبر صلی الله علیه و آله در روز غدیر، سزای کسی را که با علی علیه السلام مخالفت کند و ولایت او را نپذیرد چه می داند؟

الف) از دست دادن آسایش و راحتی در دنیا

ب) خداوند توبه اش را نمی پذیرد و او را نمی بخشد.

ج) گرفتار آتش جهنم می شود

د) موارد ب و ج

۲۰- طبق فرموده رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر، شیطان با چه وسیله ای آدم را از بهشت بیرون کرد؟

الف) با حسد

ب) با دادن وعده دروغ

ج) با خیرخواهی

د) با توطئه

۲۱- پیامبر خدا صلی الله علیه و آله «عاقبت حسد» را در خطبه غدیر چگونه بیان می فرمایند؟
الف) قلب هایتان دچار نفاق می شود.

ب) عمرتان کوتاه می شود.

ج) در زندگی به تنگدستی دچار می شوید.

د) اعمالتان نابود شده و قدم هایتان می لغزد.

۲۲- کدامیک از آیات زیر در واقعه غدیر نازل نشده است؟

الف) «یا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ»

ب) «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصِهِ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ»

ج) «سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقَعِ»

د) «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ»

۲۳- در پایان خطابه غدیر هنگامی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به مردم دستور می دهند که با علی علیه

السلام به عنوان امیرالمؤمنین سلام کنند، می فرمایند کدام یک از آیات قرآن را بگویید؟

الف) سوره اعراف: آیه ۴۳ و سوره بقره: آیه ۲۸۵

ب) سوره نباء: آیات ۵-۱

ج) سوره انفال: آیه ۲۴ و سوره الرحمن: آیه ۱۹ و ۲۰

د) سوره آل عمران: آیه ۱۰۳ و سوره رعد: آیه ۷

۲۴- جمله زیر را کامل کنید. هر کس با علی (علیه السلام) به مخالفت برخیزد، ... است و هر کس که از او

... نماید، مشمول عنایت و رحمت حق خواهد بود.

الف) دشمن - محبت

ب) ملعون - پیروی

ج) نفرین شده - حمایت

د) ناامید - اطاعت

۲۵- بر اساس خطبه غدیر توبه چه کسانی پذیرفته نمی شود؟

الف) کافران

ب) مشرکان

ج) منکران ولایت حضرت علی علیه السلام

د) منکران نبوت پیامبر اکرم

۲۶- از منظر رسول اکرم در خطبه غدیر چه کسی ملعون و مغضوب است؟

الف) کسی که اهل بیت را علت آفرینش نداند.

ب) کسی که ولایت امیرالمؤمنین را نپذیرد.

ج) کسی که خاتمیت پیامبر را رد کند.

د) کسی که حضرت علی علیه السلام را امیرالمؤمنین نداند.

۲۷- پیامبر اکرم در خطبه غدیر کدام مسئله را در مورد حکومت حضرت علی علیه السلام پیشگویی کردند؟

الف) خانه نشینی حضرت

ب) قتل خلیفه سوم

ج) قتل ناکثین - مارقین - قاسطین

(د) جنگ جمل

۲۸- خداوند در قرآن کریم حضرت علی (علیه السلام) را به چه عنوانی یاد کرده است؟

الف) امیرالمومنین

ب) اخ الرسول الله

ج) جنب الله

د) امین الله

۲۹- پیامبر اکرم اگر کدام کار را انجام نمی‌داد کل رسالتش به زیر سوال می‌رفت؟

الف) معرفی ولی

ب) انجام آخرین حج

ج) انجام ندادن مباحله

د) نفرستادن حضرت علی(ع) به ماموریت نجران

۳۰- بر اساس فرمایش رسول خدا(ص) «ثقل اصغر» و «ثقل اکبر» چه هستند؟

الف) ثقل اصغر قرآن و ثقل اکبر اهل بیت

ب) ثقل اصغر اهل بیت(ع) و ثقل اکبر قرآن کریم

ج) ثقل اصغر برزخ و ثقل اکبر قیامت کبری

د) گزینه ۲ و ۳

۳۱- طبق فرموده ی پیامبر اعظم(ص) جبرئیل چند بار از سوی خداوند فرمان آورد که در ایشان غدیر خم به پا خیزد و به هر سفید و سیاهی اعلام کنم که علی بن ابی طالب برادر، وصی و جانشین ایشان در میان امت است؟

الف: یک بار

ب: دو بار

ج: سه بار

د: چهاربار

۳۲- آنچه پیامبر اکرم را برای اجرای ماموریت الهی اش در روز غدیر نگران ساخته بود چه موضوعی بود؟

الف) کمی پرهیزگاران

ب) فزونی منافقان

ج) دسیسه ملامت گران و مکر مسخره کنندگان اسلام

د) همه ی موارد

۳۳- طبق خطبه ی غدیر منظور از صراط مستقیم که خداوند مردم را به پیروی آن امر فرموده است چیست؟

الف) پیامبر اکرم

ب) حضرت علی

ج) حضرت علی و امامان معصوم از نسل او

د) همه موارد

۳۴- این عبارت را کامل کنید: آگاه باشید! که با علی نمی ستیزد مگر و سرپرستی او را نمی پذیرد مگر ... و به او ایمان نمی آورد مگر...

الف) حرام زاده، حلال زاده، متقی

ب) شقی، متقی، مؤمن خالص

ج) منافق، مومن، متقی

د) کافر، مؤمن، متقی

۳۵- پیامبر صلی الله علیه و آله پیشوایان دعوت کننده به سوی آتش، پس از خود را با چه عنوانی معرفی فرمودند؟

الف) اصحاب الصحیفه

ب) اصحاب النار

ج) اهل النفاق

د) اصحاب المشتمه

۳۶- طبق خطبه غدیر بالاترین امر به معروف چیست؟

الف. دستور به نیکیها

ب. رساندن سخن پیامبر ص به غایبین و امر به قبول آن

ج. به پا داشتن نماز

د. قرائت قرآن و خواندن نماز و نهی از ترک آن

۳۷- در خطبه غدیر حضرت حجت (عج) را با چه نامی معرفی شده است؟

الف) مهدی موعود

ب) قائم آل محمد

ج) مهدی قائم

د) اباصالح

۳۸- با توجه به مفاهیم کدام یک از آیات زیر می فهمیم که با انتصاب امیرالمؤمنین علیه السلام به جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله در روز غدیر خم، دین مسلمانان کامل و نعمت خداوند بر مسلمین تمام می شود و اسلام دین مورد رضایت خداوند است؟

الف. سوره نور: آیه ۵۵

ب. سوره مائده: آیه ۳

ج. سوره مائده: آیه ۵۵

د. سوره مائده: آیه ۶۷

۳۹- طبق فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در خطبه ی غدیر، بالاترین امر به معروف چیست؟

الف. اجرای امر به معروف و نهی از منکر

ب. تبلیغ واقعه ی غدیر و دستور به پذیرش ولایت امیرالمؤمنین (ع)

ج. نماز را به پا دارید و زکات را بپردازید

د. تدبیر در قرآن و فهم آیات آن، چون قرآن ثقل اکبر است
 ۴۰- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله کدام یک از دلایل زیر را برای فضیلت دادن علی علیه السلام توسط مردم بیان فرمودند؟

الف. زیرا او افضل مردم بعد از پیامبر از زن و مرد است تا زمانی که خداوند روزی را نازل می کند و خلق باقی هستند

ب. زیرا خداوند او را فضیلت داده است.

ج. زیرا هیچ گونه علمی نیست مگر آن که خداوند آن را در پیامبر صلی الله علیه و آله جمع کرده و هیچ علمی نیست مگر آن که پیامبر صلی الله علیه و آله آن را به علی علیه السلام آموخته باشد
 د. همه موارد.

۴۱- کدامیک از فراهای زیر از فضایل امیرالمؤمنین علی (ع) می باشد که توسط پیامبر اکرم (ص) در روز غدیر بیان شده است؟

الف. او کسی است که جانش را فدای پیامبر صلی الله علیه و آله نمود و در خوابگاه وی خوابید.

ب. او اولین مردم در نماز گزاردن و عبادت خداوند با پیامبر صلی الله علیه و آله بود.

ج. او اولین کسی است که به خدا و رسولش ایمان آورد، هیچ کس در ایمان به پیامبر صلی الله علیه و آله بر او سبقت نگرفت.

د. همه موارد.

۴۲- منظور خداوند از «امام مبین» که در سوره یس فرموده «و کُلُّ شَيْءٍ احْصِيْنَاهُ فِيْ اِمَامٍ مَّبِيْنٍ» چه کسی است؟

الف. قرآن کریم

ب. وجود مقدس امیرالمؤمنین (ع)

ج. وجود مقدس پیامبر اکرم (ص)

د. فرشتگان مقرب الهی

۴۳- طبق فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در روز غدیر، منظور خداوند از «جنب الله» در آیه «ان تقول نفسٌ یا حسرتا علی ما فرطتُ فی جنب الله» کیست؟

الف. امام زمان (عج)

ب. امیرالمؤمنین علی (ع)

ج. پیامبر اکرم (ص)

د. فرشتگان الهی

۴۴- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در خطبه‌ی غدیر، پس از این که فرمودند: «ای مردم! قرآن به شما می شناساند که امامان بعد از علی علیه السلام فرزندان او هستند» کدام آیه از قرآن را به عنوان شاهد فرمایش خویش ذکر کرده اند؟

الف. وَالْعَصْرُ * اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِيْ خُسْرٍ (عصر/۲)

ب. مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدِيَّ (ق/۲۹)

ج. وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ (زخرف/۲۸)
 د. وَ كُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ (یس/۱۲)
 ۴۵- طبق فرموده رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر سوره مبارکه حمد در شأن چه کسی یا کسانی نازل شده است؟

الف. پیامبر خدا و اهل بیت گرامی وی(ع)

ب. اهل بیت پیامبر(ص)

ج. پیامبر اکرم(ص)

د. امیر المؤمنین(ع)

۴۶- رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره تدبیر در آیات قرآن چه توصیه‌ای به مردم می‌فرماید؟

الف. به محکمات قرآن بنگرید و متشابهات آن را تفسیر کنید

ب. به محکمات قرآن بنگرید و به دنبال متشابهات آن نروید

ج. هیچ کس جز این شخصی که دست او را می‌گیرم و آن را بلند می‌کنم (یعنی حضرت علی)، تفسیر قرآن را برایتان روشن نمی‌کند

د. موارد ب و ج

۴۷- رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر، ثقلین را چگونه معرفی می‌کند؟

الف. قرآن و اهل بیت(ع) ثقل اکبر - فرشتگان مقرب الهی ثقل اصغر

ب. قرآن، ثقل اکبر - اهل بیت(ع) ثقل اصغر

ج. اهل بیت علیهم السلام، ثقل اکبر - قرآن ثقل اصغر

د. هیچ کدام

۴۸- پیامبر صلی الله علیه و آله امامان دعوت‌کننده به سوی آتش، پس از خود را با چه عنوانی معرفی فرمودند؟

الف. اهل النفاق

ب. اصحاب النار

ج. اصحاب الصحیفه

د. اصحاب المشئمه

۴۹- طبق فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله در روز غدیر، معیار شقاوت و تقوی چیست؟

الف. دشمنی و یا دوستی با حضرت علی(ع)

ب. رد کردن یا قبول ولایت رسول خدا(ص)

ج. نپذیرفتن یا پذیرفتن دین اسلام

د. دروغگویی یا صداقت و راستگویی

۵۰- پیامبر صلی الله علیه و آله علت معرفی نکردن منافقان به همه مردم را چه چیز بیان کردند؟

الف. بزرگواری پیامبر(ص) نسبت به آنان

ب. صلاح امور مردم

ج. دستور خداوند متعال

د. قدرتمند بودن این گروه در بین مردم

۵۱- پیامبر صلی الله علیه و آله برای ابلاغ و تأکید بر ولایت حضرت علی علیه السلام در ابتدا چه سؤالی از مردم پرسید؟

الف. آیا من و اهل بیت مرا بیش از خود و خانواده خود دوست دارید؟

ب. خداوند از شما خواسته تا چه کسانی را دوست بدارید؟

ج. چه کسی بر شما از خودتان صاحب اختیارتر است؟

د. آیا پس از من حضرت علی علیه السلام را دوست می دارید؟

۵۲- آیه‌ای از قرآن که پیامبر (ص) در دلالت بر وصایت و ولایت امیرالمؤمنین (ع) به حاضرین بیان فرمود کدام است؟

الف. «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»

ب. «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُم تَطْهِيرًا»

ج. «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ»

د. «وَ إِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ»

۵۳- پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر کدام یک از ویژگی‌های زیر را برای حضرت مهدی علیه السلام بر شمردند؟

الف. انتخاب شده خداوند، وارث هر علمی و احاطه دارنده به همه فهم‌ها

ب. یاری کننده دین خداوند: استفاده کننده از دریایی عمیق، کسی که پیشینیان به او بشارت داده‌اند

ج. انتقام‌گیرنده از ظالمین، فتح‌کننده قلعه‌ها و منهدم‌کننده آن‌ها، انتقام‌گیرنده خون اولیای خدا

د. همه موارد

۵۴- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پس از اعلان ولایت حضرت علی علیه السلام چه دعایی فرمودند؟

الف. «وَ الْعَنْ مَنْ أَنْكَرَهُ وَ اغْضَبَ عَلَيَّ مَنْ جَحَدَ حَقَّهُ»؛ خدایا لعنت نما هر کس علی را انکار کند و غضب کن بر کسی که حق او را انکار کند.

ب. «اللَّهُمَّ انصُرْ مَنْ نَصْرَهُ وَ اخْذِلْ مَنْ خَدَلَهُ»؛ خدایا یاری کن هر کس او را یاری کند و خوار کن هر که او را خوار کند.

ج. «اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ»؛ خدایا دوست بدار هر کس او را دوست دارد و دشمن بدار هر کس او را دشمن بدارد.

د. همه موارد.

۵۵- پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر دوستان اهل بیت علیهم السلام را چگونه معرفی و توصیف می کند؟

الف. «هَمَّ الَّذِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ آمِنِينَ»؛ کسانی که با سلامتی و امن وارد بهشت می شوند.

ب. «الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَرْتَابُوا»؛ کسانی که ایمان آورده‌اند و شک نکرده‌اند.

ج. «الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ»؛ کسانی که ایمان آوردند و ایمانشان را با ظلم نپوشاندند.

د. همه موارد

۵۶- پیامبر صلی الله علیه و آله در روز غدیر، سزای کسی را که با علی علیه السلام مخالفت کند و ولایت او را نپذیرد چه می‌داند؟

الف. از دست دادن آسایش و راحتی در دنیا

ب. خداوند توبه‌اش را نمی‌پذیرد و او را نمی‌بخشد

ج. گرفتار آتش جهنم می‌شود

د. موارد ب و ج

۵۷- طبق فرموده رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز غدیر، شیطان با چه وسیله‌ای آدم را از بهشت بیرون کرد؟

الف. با خیرخواهی

ب. با دادن وعده دروغ

ج. با حسد

د. با توطئه

۵۸- پیامبر خدا صلی الله علیه و آله «عاقبت حسد» را در خطبه غدیر چگونه بیان می‌فرمایند؟

الف. در زندگی به تنگدستی دچار می‌شوید

ب. عمرتان کوتاه می‌شود

ج. قلب‌هایتان دچار نفاق می‌شود

د. اعمالتان نابود شده و قدم‌هایتان می‌لغزد

۵۹- کدامیک از آیات زیر در واقعه غدیر نازل نشده است؟

الف. «سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقِيعٍ»

ب. «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ

مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ»

ج. «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا

يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ»

د. «وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَ اللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ»

۶۰- در پایان خطابه غدیر هنگامی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به مردم دستور می‌دهند که با علی علیه

السلام به عنوان امیرالمؤمنین سلام کنند، می‌فرمایند کدام یک از آیات قرآن را بگویید؟

الف. سوره انفال: آیه ۲۴ و سوره الرحمن: آیه ۱۹ و ۲۰

ب. سوره نباء: آیات ۵۱-۵۰

ج. سوره اعراف: آیه ۴۳ و سوره بقره: آیه ۲۸۵

د. سوره آل عمران: آیه ۱۰۳ و سوره رعد: آیه ۷

ب) سوالات تشریحی:

- ۱) طبق فرموده پیامبر گرامی اسلام(ص) چه کسی شایسته دریافت «لقب امیر المؤمنین» می باشد؟
- ۲) آنچه پیامبر اکرم(ص) را برای اجرای ماموریت الهی اش در روز غدیر نگران ساخته بود چه موضوعی بود؟
- ۳) بالاترین امر به معروف چیست؟
- ۴) علت هلاکت مردم سرزمین های آباد چه چیزی می باشد؟
- ۵) این عبارت را کامل کنید: آگاه باشید! که با علی نمی ستیزد مگر و سرپرستی او را نمی پذیرد مگر ... و به او ایمان نمی آورد مگر
- ۶) منظور از ثقل اکبر و ثقل اصغر چیست؟
- ۷) سخن پیامبر(ص) در مورد علم حضرت علی(ع) و متن عربی آیه قرآنی مربوط به آن را که در خطبه ی غدیر آمده است بنویسید.
- ۸) خداوند توبه ی چه کسی را هرگز نمی پذیرد و او را نمی آمرزد و هرآینه او را به عذاب دردناک پایدار کیفر کند؟
- ۹) اصحاب الصحیفه چه کسانی هستند؟
- ۱۰) طبق متن خطبه غدیر غصب امامت منجر می شود که مردم به چه نوع حکومتی دچار شوند؟
- ۱۱) سه منبع اصلی روایت خطبه غدیر را در اسناد شیعه بطور کامل ذکر نمایید.
- ۱۲) کدام کتب صحاح سته حدیث غدیر را نقل نموده اند؟ متن مذکور را بطور کامل بنویسید.
- ۱۳) ماجرای عمامه سحاب چیست؟
- ۱۴) ابن عساکر(مورخ اهل سنت) در کتاب خود راجع به حدیث غدیر، چه گفته است؟

جواب سوالات تشریحی در کاغذ جداگانه نوشته و ارسال شود.

پاسخنامه:

۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	ردیف
																				الف
																				ب
																				ج
																				د

۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱	۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱	ردیف
																				الف
																				ب
																				ج
																				د

۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱	۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱	ردیف
																				الف
																				ب
																				ج
																				د

سال تولد:

نام پدر:

نام خانوادگی:

نام:

کدملی:

نشانی:

تلفن همراه و ثابت:

۱- شرکت کنندگانی که مشخصات خود را به صورت خوانا و کامل در محل مورد نظر تکمیل نموده باشند

در مسابقه شرکت داده می شوند (کلیه اطلاعات درخواستی کامل شود).

۲- کپی پاسخنامه بدون تغییر در اندازه آن قابل قبول می باشد

۳- لطفا یک بار دیگر شرایط مسابقه را ملاحظه فرمائید و کتابچه مسابقه را نزد خود نگهدارید.

تلفن تماس: ۰۲۱- ۲۲۸۸۵۲۳۰ یا ۲۲۸۵۱۵۱۴-۰۲۱

آدرس: تهران خیابان پاسداران خیابان شهید کشوری (نگارستان هشتم) - خیابان مسجد - مسجد جامع غدیر خم